Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov

P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 27. junij 1975 Štev. 26 (1716)

SKUPNA IZJAVA ZSO IN NSKS:

Na Koroškem vlada vzdušje duhovnega nasilja

v katerem pomeni vsako ugotavljanje diskriminacijo in kršitev načel Združenih narodov

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sta na seji koordinacijskega odbora v torek 24. 6. 1975 v zvezi z odmevi na film „Tujci v domovini" ob 30. obletnici podpisa ustanovne listine Združenih narodov sklenila nasloviti na javnost naslednjo

SKUPNO IZJAVO:

Skoraj enotna izpadljiva reakcija političnih strank in tiska večinskega naroda na Koroškem na film „Tujci v domovini" je na zastrašljiv način prikazala družbeno stvarnost na Koroškem. Tukaj je prišla do izraza soglasnost v izražanju nestrpnosti, ožine, nerazumevanja ter pomanjkanja pripravljenosti, da bi o drugačnem mnenju, kot je „uradno", tudi samo razpravljali.

Ni prvič, da se „uradna" Koroška dvigne, če se kdo predrzne imeti svoje lastno mnenje, ki se razlikuje od vladajočega. Tako so nastopili brambovci tudi takrat, ko so mladi znanstveniki obrambni boj na podlagi novo dostopnega gradiva videli v nekoliko drugačni luči. Vsak, ki misli drugače, in zlasti pripadnik slovenske narodne skupnosti, ostane na Koroškem tujec in ima samo izbiro, da se po eni strani odpove svoji svojstvenosti in se vključi v „uradno" Koroško, ali pa po drugi strani ostane zvest svoji narodnosti ali svojemu prepričanju in tako ostane izključen.

Zoper koroške Slovence, ki hočejo ohraniti svojo narodnost, vodijo koroški oblikovalci mnenja s pomočjo uradne politike napadalno borbo s „sredstvi srca in duha" (Ruf der Heimat, 1970), to je z vsemi sredstvi podtikavanja pomanjkljive zvestobe domovini in državi, s ciljem, da bi slovensko narodno skupnost razdvojili, jo „prevzgojili", kakor se je to imenovalo pred petdesetimi leti, oziroma „preusmerili", kakor temu pravijo danes. Ustvarjena sovražna slika o koroškem Slovencu, lažnivi patriotizem, zvestoba domovini kot sinonim za narodno odpadništvo ter po tem filmu ponovno vzkipela ošabna nestrpnost onemogočijo sleherno izražanje mnenja in mirno sožitje na Koroškem. Vsako v tem vzdušju duhovnega nasilja izvedeno ugotavljanje manjšine ali posebno ljudsko štetje bi zato pomenilo jasno diskriminacijo in bi kršilo načela, ki so bila pred 30. leti sprejeta v ustanovno listino Združenih narodov in ki še danes veljajo.

Koroški Slovenci se ne bomo čutili tujce v domovini in bo prišlo do mirnega sožitja obeh narodnosti na Koroškem šele tedaj, ko bo slovenski narodnosti v vsej doslednosti priznana in zagotovljena življenjska pravica v podedovani domovini.

RAZGOVOR NA DUNAJU

V zvezi s povabilom zveznega kanclerja dr. Keiskega na razgovor dne 1. julija t. l. na Dunaju sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev na seji skupnega Koordinacijskega odbora v torek sprejela naslednje stališče:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev se bosta po svojih predstavnikih udeležila razgovora z zveznim kanclerjem dr. Kreiskim dne 1. julija 1975 na Dunaju.

Razgovor bo služil spoznavanju mnenja avstrijske vlade o Spomenici koroških Slovencev ob 20-letnici podpisa državne pogodbe z dne 14. maja 1975 ter nameravanih zakonskih ukrepov v izpolnjevanju člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Glede ugotavljanja manjšine oziroma ljudskega štetja posebne vrste ugotavljata ZSO in NSKS, da odklanjata tako preštevanje pod vsakim pogojem.

Krive niso manjšine

kriva je manjšinska politika Avstrije

Nedavna izjava avstrijskega zveznega predsednika dr. Kirchschlägerja, ki je skušal krivdo za poslabšanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo zvrniti na maturante slovenske gimnazije, je imela odločen odmev tudi v Jugoslaviji. Vsi vodilni časopisi so izjavo obširno komentirali ter v tej zvezi tudi nedvoumno postavili stvari na pravo mesto.

Tako je tudi beograjska Borba zelo jasno ugotovila, da se težave v jugoslovansko-avstrijskih odnosih nikakor niso začele z vstopom slovenskih maturantov v politično življenje. „Niso krive manjšine, marveč je kriva nacionalna manjšinska politika Avstrije, ki nasprotuje črki in duhu državne pogodbe," ugotavlja vodilni jugoslovanski list ter poudarja, da pomeni vztrajanje avstrijske vlade, da manjšine za vsako ceno prešteje, nadaljnji korak v njeni politiki raznarodovanja. „Vendar pa glavni problem ni preštevanje prebivalstva, marveč so to pogoji, v katerih živita slovenska in hrvaška manjšina — ozračje zastraševanja in pritiska germanizacije, kar praktično izključuje vsako svobodno narodnostno opredeljevanje."

Kako drugače pristopajo k reševanju manjšinskih vprašanj drugod, kaže tudi primer SR Sovenije, kjer v zadnjem času uresničujejo najnovejša določila ustave v zvezi s posebnimi pravicami italijanske oziroma madžarske narodnosti. O tozadevnih uspehih se je pristojni referent najvišjega vodstva republike osebno prepričal tako v Kopru kot v Murski Soboti. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se delovni ljudje in občani obeh narodnosti na podlagi svojega položaja, ki jim ga zagotavlja ustava, uspešno in enakopravno vključujejo v vse organe in oblike samoupravnega odločanja in urejanja — od krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti do občinskih skupščin in njihovih organov.

Skupna ugotovitev vseh sodelujočih v razgovorih je bila, da se na tej podlagi uspešno rešujejo vsa odprta vprašanja in da je bil dosežen pomemben napredek pri uresničevanju ustavnega položaja in pravic italijanske in madžarske narodnosti ter njunih pripadnikov.

Samo lepe izjave

nas ne morejo prepričati

Minulo nedeljo je bila v Lendavi osrednja proslava občinskega praznika, ki je letos potekala v znamenju 30- letnice osvoboditve. Na dvorišču dvojezične šole Draga Lugariča se je zbralo več tisoč občanov, ki praznujejo letošnji jubilej v znamenju gospodarskih dosežkov svoje obmejne občine, kjer složno živijo pripadniki slovenskega, madžarskega in hrvaškega naroda.

Zborovalcem, med katerimi so bili tudi visoki predstavniki družbeno političnega življenja SR Slovenije, je govoril podpredsednik zveznega izvršnega sveta dr. Anton Vratuša. Slavnostni govornik je spomnil na hudo zgodovino lendavške občine in sploh tega dela Slovenije, ki so si ga lastili tujci. Toda prekmursko ljudstvo je kljubovalo, je naglasil dr. Vratuša. Ne le, da je ohranilo svojo materino govorico, ampak je nenehno razvijalo naprej tudi svojo kulturo. To je bilo ogromnega pomena, še posebno v časih, ko so tuji gospodarji vodili politiko odkritega nasilja, da bi uničili vsaj jezik, če že naroda niso mogli izbrisati. Boj za lasten obstanek pa je zbližal slovenskega in madžarskega človeka na tej zemlji: spoznala sta, da je sožitje in medsebojno razumevanje obema potrebno kot kruh.

Toda šele v novi, samoupravni, socialistični Jugoslaviji je ta elementarni interes slovenskega naroda in madžarske narodnostne skupnosti dobil zaščito vse družbe, je poudaril govornik. Drugače tudi ne more biti v deželi, kjer pripadata čast in oblast delavskemu razredu in vsem delovnim ljudem. Kajti kako naj bi verjeli v osvoboditev dela in delovnega človeka, če narodnostne skupine ne bi imele pravice, da se tudi kot skupnost svobodno razvijajo. To so načela, ki se jih bo socialistična in neuvrščena Jugoslavija držala tudi v prihodnje.

„Zato pa je tudi utemeljeno," je dejal podpredsednik jugoslovanske vlade, **„da prav od tod, z obmejnega področja, kjer skupaj s Slovenci živi tudi madžarska narodnost, napotimo poziv vsem našim sosedom, naj tudi našim manjšinam onstran meje zagotovijo vse pravice, ki jim pripadajo. Samo lepe izjave nas ne bodo in nas ne morejo prepričati, dokler bodo njihova dejanja pričevala drugače. Izmišljanje, da se baje vmešavamo v notranje posle soseda, ko dvigamo glas proti teptanju pravic naših narodnostnih manjšin, nas ne bo prepričalo, da ne bi tudi v prihodnje pokazali s prstom na vsakogar, kdor bi ravnal v nasprotju s človečanskimi pravicami in s svojimi mednarodnimi obveznostmi."**

Govoreč o položaju in vlogi obmejnih predelov je dr. Vratuša menil, da so ti kraji tudi z mednarodnega vidika vedno bolj pomembni, kajti državne meje bodo spričo vse bolj naraščajoče medsebojne povezanosti vedno manj prepreka za tokove svobodne menjave blaga, kroženja ljudi in vsestranskega gospodarskega sodelovanja. Tozadevna naloga obmejnih predelov pa je v interesu slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, se pravi celotne večnacionalne skupnosti Jugoslavije.

UPRAVNE VOLITVE V ITALIJI:

Tudi slovenski volivci

so se odločili za napredne sile

Nedavne upravne volitve v Italiji so — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — privedle do odločnega premika v levo: močno napredovali so zlasti komunisti, pa tudi socialisti, medtem ko je krščanska demokracija utrpela občuten udarec. Ta splošni premik v levo, ki je značilen za vso Italijo, pa je zajel tudi slovensko narodno skupnost.

V slovenskih krogih posebno pozitivno ocenjujejo rezultat volitev v Slovenski Benečiji ter govorijo o pravem prebujenju. Prvič v povojni zgodovini ima namreč opredelitev tamkajšnjega prebivalstva jasno politično obeležje, in sicer v tem smislu, da so volivci izrekli nezaupnico demokristjanom, ki so zlasti na beneškem področju do kraja nazadnjaški, okosteneli in šovinistično-nacionalistični. Tako je bila krščanskodemokratska stranka v Benečiji v petih občinah jasno poražena, pa tudi v drugih občinah bo imela v bodoče opraviti z močno opozicijo.

Na Tržaškem in Goriškem so Slovenci tokrat še bolj kot doslej podprli kandidatne liste komunistov in socialistov, kar je imelo za posledico občutno nazadovanje samostojne „Slovenske skupnosti". Za tržaško področje ugotavljajo analize, da je „Slovenska skupnost" v štirih slovenskih občinah (Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina) zgubila 3,6 % glasov, medtem ko znaša ta izguba na celotnem pretežno slovenskem področju (torej poleg omenjenih slovenskih občin tudi še slovenske vasi tržaške občine) 3,2 % glasov. Ker je na vseh teh voliščih zgubila tudi krščanska demokracija, rezultati dokazujejo, da gre izguba „Slovenske skupnosti" izključno v korist naprednih sil, v katerih Slovenci očitno vidijo boljše jamstvo za izbojevanje svojih pravic, kot pa v samostojnem nastopu. Zato so — kakor ugotavlja tržaški novinar Bogo Samsa v svojem dopisu za ljubljansko Delo — „v skladu s plošnim naprednim valom v Italiji in še zlasti v skladu z obujenim duhom osvobodilnega boja preusmerili del glasov v levo".

V goriškem pokrajinskem svetu je slovensko zastopstvo oslabljeno, ker sta bila slovenska kandidata izvoljena le na listah KPI in PSI, medtem ko je Slovenska skupnost svoj mandat zgubila. Obratno pa se je slovensko zastopstvo povečalo v goriškem občinskem svetu, kjer je zdaj 6 Slovencev: 3 na listi PSI, 2 na listi Slovenske skupnosti in 1 na listi KPI. V tržaškem pokrajinskem svetu so izvoljeni štirje Slovenci — 2 na listi KPI ter po eden na listah PSI in Slovenske skupnosti. Na občinski ravni pa je Slovenska skupnost zgubila občino Repentabor, tako da so na Tržaškem sedaj trdno v rokah slovenskih in naprednih uprav le tri slovenske občine.

TV-film „Tujci v domovini“
je razkril neprijetno resnico o Koroški

Na Koroškem je pravzaprav vse tako preprosto: tukaj sme veljati in obveljati le eno samo mnenje — tisto, ki ga ustvarjajo, oblikujejo, manipulirajo in širijo nemški nacionalisti. V času, ko toliko govorimo o pluralizmu in o pluralistični družbi (ki se med drugim odlikuje tudi z mnogovrstnostjo mnenja in svobodo tiska!), sme biti na Koroškem „resnica“ le tisto, kar trdijo predstavniki neke posebne „koroške miselnosti“, zgrajene na mitu zlagane, v nacionalistične raznarodovalne namene zlorabljene domovinske zvestobe. In ta ekskluzivnost je tako popolna, da je vsakdo, ki podvomi v ta mit ali si celo drzne ustvariti svoje lastno mnenje, izpostavljen najhujšim grožnjam in napadom, kakor si jih je mogoče predstavljati le v družbi, v kateri vlada brezobziren duhovni teror.

Le v tej luči je možno razumeti reakcijo, ki jo je prejšnji teden izzvala oddaja avstrijske televizije z naslovom „Tujci v domovini“. Kakor pes, ki mu stopiš na rep, so v en glas zatulili varuhi uvodoma omenjene „koroške miselnosti“ — od predstavnikov treh vodilnih strank v diskusiji, neposredno navezani na oddajo, preko tiska in nemškonacionalnih organizacij vse tja do samih političnih vrhov: to je nesramno, to je nezaslišano, to je bogoskrunsko! Kaj si pravzaprav dovolijo ti naduti Dunajčani, ki ne poznajo naše „koroške mentalitete“, da o nas in o „naši“ Koroški govorijo tako nedostojno. To je „zgleden primer manipulacije“, to je vendar blasfemija, kot si očitnejše ni mogoče zamisliti!

V najglobljі globini svojega „koroštva“ prizadeti Korošci so „prestrašeni“: oddaja je že s svojim naslovom, še posebej pa seveda s svojo vsebino razkrinkala načrtno ustvarjeno in ljubosumno čuvano laž o nekem baje že tisočletnem idiličnem sožitju obeh narodov v deželi (menda je to „sožitje“ tudi vzrok, da uradna šteja beležijo nenehno nazadovanje števila pripadnikov slovenske narodne skupnosti?). Vsaj za hip je odmaknila zaveso in pred očmi gledalcev se je razgrnila povsem drugačna koroška stvarnost, kot pa so jo domači in svetovni javnosti slikali v množičnih občilih, v uradnih izjavah in celo na mednarodnih forumih. Ta resnična koroška stvarnost pa je vse prej kot lepa, vse drugo kot zadovoljiva. Nasprotno: narodna neenakopravnost, povezana z gospodarskim in socialnim zapostavljanjem kot orodjem načrtne raznarodovalne in asimilacijske politike, prikrite in očitne oblike pritiska in zastraševanja, zloraba domovinskih čustev za razpihovanje narodnostne mržnje itd. — vse te in podobne pojave, ki jih „uradna“ oziroma „večinska Koroška“ skrbno prikriva, je prikazala v luči dejstev in dokumentov. Ravno ta neprizanesljivi prikaz dejanskih razmer pa je bil ena sama glasna obtožba, da na Koroškem v narodnostni politiki prevladujejo metode, ki se jih mora sramovati vsak pošten človek, vsaka skupnost, ki se hoče sklicevati na načela demokracije in pravičnosti.

Toda motil se je, kdor je mislil, da bo ta nepreslišna obtožba pognala vsaj rdečico sramu v obraz tistim, ki nosijo krivdo in odgovornost za razmere na Koroškem. Ne, krivi niso oni, pač pa so odgovorni tisti, ki so zdaj razblinili lažno „idilo“ in neprijetno prizadeli vodilne stranke v njihovem zadovoljstvu, da so končno le našle „skupno formulo“ za reševanje narodnostne problematike — namreč soglasje o ugotavljanju oz. preštevanju manjšine.

Odgovor na vprašanje, kje je treba iskati vzroke za tako čudovito harmonijo v skrajni protimanjšinski nastrojenosti, seveda ni težko najti, če pogledamo duhovno sorodnost, ki povezuje trojico FPÖ-ÖVP-SPÖ v obrambi že omenjenega koroškega mita: to je rjava uniformiranost, ki jo je ob 40-letnici plebiscita s svojim epohalnim geslom „das ganze Land in Kärntner Gwand“ izvedel bivši SS-Oberscharführer, NSDAP-Kreishauptamtsleiter in HJ-Gefolgschaftsführer Franz Koschier; je pa to tudi programatična napoved, ki jo je ob 50-letnici plebiscita v znani genocidni grožnji objavilo glasilo koroškega Heimatdiensta „Ruf der Heimat“.

Ob takih dejstvih niti ne preseneča, da je oddaja o koroški stvarnosti tako hudo razburila tukajšnje duhove. S tem, da se je glede obrambnih bojev in plebiscita opirala na znanstvena dognanja, je namreč postavila na pravo mesto tudi onegavljenje okoli koroškega „domovinskega malikovanja“ (kjer so podesti svetnikov na oltarju domovine še vse preveč zasedeni po nekdanjih nacistih in njihovih duhovnih potomcih) ter razkrinkala ožino, nestrpnost, zastrupljenost in gnilobo tako imenovane „koroške mentalitete“.

In zagovorniki te miselnosti so tudi hitro in primerno reagirali: z žaljivimi izpadi in z nevarnimi grožnjami — pač tako, kakor so zmožni po svojem duhovnem obzorju.

Kakor že leta 1972 ob vandalskem podiranju uradnih dvojezičnih napisov, tako je na Koroškem tudi zdaj izbruhnila „ljudska volja“, ali bolj točno povedano, brezobziren duhovni teror, kakršnega se spominjamo le še iz časov nacizma. Ali se tisti, ki na ta sramotni način demonstrirajo svoje pojmovanje strpnosti, demokracije in svobode, res ne zavedajo, da prav s svojim nasilnim ravnanjem najbolj dokazujejo pravilnost ugotovitev, ki jih je vsebovala oddaja, proti kateri se zdaj tako besno zaganjajo? Njihova naravnost že histerična izpadljivost namreč samo potrjuje, da je bila oddaja tako po naslovu kakor po izpovedi pravilna, resnična in predvsem potrebna, da koroško stvarnost končno enkrat prikaže v pravi luči.

Resnica o Koroški in o koroškem manjšinskem vprašanju je bila — vsaj v avstrijskih množičnih občilih — doslej razen malih izjem vedno prikazana enostransko in pristransko v protimanjšinskem duhu, kar še posebej velja v ožjem deželnem merilu, kjer so si nemškonacionalni krogi uspeli ustvariti pravi monopol v tozadevnem obveščanju javnosti in oblikovanju javnega mnenja. Zato predstavlja oddaja „Tujci v domovini“ razveseljiv in — kakor kaže reakcija nanjo — tudi pogumen korak po novi poti. Tvorci in še posebej avtorica dr. Brandstallerjeva zaslužijo zato zahvalo in priznanje za ta svoj pomembni doprinos k prizadevanjem, da bi s poštenim prikazovanjem in interpretiranjem manjšinske problematike ustvarili pogoje za pravično reševanje odprtih vprašanj — da se pripadniki manjšin ne bi več upravičeno počutili kot tujci, marveč kot enakopravni in enakovredni državljani skupne domovine.

Da je ob razmerah, kakršne vladajo in prevladujejo na Koroškem, pot do take ureditve še zelo dolga, je pokazala oddaja sama in kaže to predvsem reakcija nanjo. Vendar pa odzivi v ostali Avstriji in posebej na Dunaju, delno pa tudi na Koroškem le upravičujejo upanje, da bo počasi tudi v manjšinskem vprašanju začela prodirati resnica. V nedogled prodora resnici namreč nihče ne more zabraniti — niti ne takšno bojno zavezništvo, kot ga zdaj manifestirata predsednik Heimatdiensta Feldner („takih filmov ne moremo več dopustiti“) in deželni glavar Wagner („v bodoče bo take oddaje treba preprečiti“). Še zlasti pa ne telebanska izpadljivost raznih čuvarjev „koroške mentalitete“, osnovane na zlaganih mitih, kajti takšna za ljudi dvajsetega stoletja naravnost porazna borniranost meče temno senco na ugled Koroške in Avstrije v mednarodni javnosti.

Taka miselnost
onemogoča vsak dialog

Film je zadel v živo, ker je pokazal stvarno sliko stanja in dogajanja na Južnem Koroškem, ki se bistveno razlikuje od stereotipnega klišejskega prikazovanja koroškega vprašanja s strani nemškonacionalističnih zvez in v tem vprašanju njim podrejene uradne Koroške.

Diskusija po filmu in reakcija skoraj celotnega večinskega naroda nanj sta najbolj prepričljivo potrdili pravilnost in resničnost v filmu prikazane stvarnosti koroške manjšinske problematike. Kdor ne priznava klišeja, ki so ga tekom desetletij ustvarili nemški nacionalisti, je manipulant in sovražnik Koroške. In takoj se spet dvignejo vsi „patrioti“ in „bojevniki“, kakor so se dvignili, ko so se mladi znanstveniki drznili na osnovi novih dokumentov pokazati obrambne boje v drugi luči!

Na Koroškem in o Koroški smejo govoriti in pisati in slikati samo tisti, ki jim to dovoljujejo nemški nacionalisti in samo tako, kakor le-ti želijo.

Ob taki mentaliteti si je v resnici zelo, zelo težko zamisliti možnost dialoga med manjšino in večino in če ga je kdo preprečil, sta ga preprečili diskusija predstavnikov koroških političnih strank in nemškonacionalistična reakcija na ta film v deželnem in deloma v zveznem tisku.

Prepričan sem, da bo po tej docela nekonciljantni in topi diskusiji ter „koroški“ reakciji vsak pošteni demokrat razumel, zakaj se koroški Slovenci s predstavniki take miselnosti ne moremo pogovarjati. Koroški Slovenci dolgujemo dr. Brandstallerjevi in dr. Clausu Gattererju za to spoznanje in zlasti za doprinos tega dokaza resnično zahvalo.

Dr. Franci Zwitter
predsednik ZSO

‚Hudičev krog‘
nemškonacionalne miselnosti na Koroškem

● *Film „Tujci v domovini“ je bil brez dvoma najboljši, kar jih je bilo v zadnjem času prikazanih o problematiki koroških Slovencev ... Naravnost strašna pa je bila reakcija velikega dela koroških politikov in tukajšnjih množičnih občil. Prosto po Morgensternu, da ne more biti, kar ne sme biti, z nekvalificiranimi izjavami in članki napadajo avtorico in nadaljnjega sodelavca ORF prof. Clausa Gattererja, ker očitno ne prenesejo resnice. Ta reakcija potrjuje nevarno, naravnost fašistoidno nastrojenje dela koroške javnosti napram slovenski manjšini. Če bi ORF sodelavca, kot sta Gatterer in Brandstallerjeva, prisilil k molku, kakor to zahtevajo šovinistični in velenemški krogi na Koroškem, bi bil to hud udarec neodvisnosti ORF. Bilo bi obžalovanja vredno, če bi po kapitulaciji političnih strank zdaj padel na kolena pred protislovenskimi krogi tudi ORF, kajti ustvarjanje razpoloženja v koroških časopisih proti avtorici dr. Brandstallerjevi ter proti prof. Gattererju meji že na lov na ljudi. Koroškim Slovencem pa je reakcija na ta televizijski večer spet enkrat na drastičen način pokazala, da bodo še dolgo tujci v domovini.*

Dr. Matevž Grilc
podpredsednik NSKS

● *Film se ni posluževal izvoženih tirov, koroškega klišeja — to pa je že sakrileg. Koroška idila, ki marsičesa noče priznati, je bila drugače prikazana in artikulirana. Pri nas se ustvarjalci mnenja že dolgo gibajo po enosmerni cesti, ker hočejo v koroškem hudičevem krogu priznati le tisto, kar odgovarja nemškonacionalni miselnosti ... Svobodno novinarstvo velja v Avstriji za sveto. Če pa novinar kočljive teme ne prikaže v običajnem smislu, se začne proti njemu gnusna gonja in se ga proglasi za nezaželjenega. To pa je več kot značilno.*

Rudi Vouk
vodja manjšinskega šolskega oddelka

Razredna zavest proti nacionalizmu

Tako se je glasilo eno izmed gesel, ki so dajala „okvir“ deželni konferenci koroške KPA, na kateri so se zadnjo nedeljo zbrali poleg delegatov osnovnih organizacij tudi zastopniki Zveze komunistov Slovenije ter deželnega vodstva KP Italije za Furlanijo-Julijsko krajino.

Konferenci je predložil deželni sekretar Raimund izčrpno poročilo za dobo od leta 1972 dalje, kjer je orisal splošni razvoj v deželi in v tem okviru prikazal vlogo in delo PKA. Pri tem je kot težišča izluščil predvsem izvedene strukturne reforme (mnoge občine so bile razpuščene proti volji ljudstva; KPA pa se je uveljavila kot demokratična sila, o čemer priča njen uspeh pri občinskih volitvah), ohranitev delovnih mest in boj proti draginji, ne nazadnje pa tudi narodnostna problematika, ko je prišlo do združitve treh v deželnem zboru zastopanih strank v enotno protislovensko fronto in je ostala KPA edina sila, ki se v duhu svojega internacionalizma dosledno zavzema tudi za pravice in enakopravnost slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Posebej se je Raimund izrekel tudi proti vsakršnemu ugotavljanju ali preštevanju manjšine, ker bi to razdvojilo slovensko in nemško govoreče delovne ljudi v skupni borbi proti kapitalizmu. „KPA podpira Slovence ne samo iz volilno-taktičnih nagibov, marveč ker gre za skupne interese, kajti nacionalni boj je neločljivo povezan s socialnim bojem,“ je naglasil Raimund ter menil, da bi tudi Slovenci morali biti zainteresirani na krepitvi KPA. Med vzroki, zakaj KPA pri zadnjih deželnozborskih volitvah ni dosegla zaželjenega uspeha, vidi med drugim tudi „protikomunistično nastrojenost dela slovenskega vodstva“, vendar je prepričan, da ima KPA med Slovenci „iskrene in odkrite prijatelje“.

Zato se bo koroška KP — kakor je rečeno v zaključnih sklepih konference — kot stranka, ki stoji dosledno na tleh proletarskega internacionalizma, tako kot doslej zavzemala za popolno enakopravnost in uresničitev pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Borila se bo proti vsakršni obliki nacionalizma in šovinizma, ker je le-ta gojišče za reakcionarne, protidemokratične in protikomunistične sile. Prav tako pa se koroška KP zavzema tudi za krepitev prijateljskih odnosov s prebivalstvom sosednih dežel Slovenije in Furlanije-Julijske krajine ter bo tudi od deželne vlade terjala odkrito politiko dobrega sosedstva.

Za take odnose med sosedi se je zavzel tudi Ludvik Kejžar, ki je zborovalcem posredoval pozdrave CK ZKS. Hkrati pa je opozoril, da odnose med republiko Avstrijo in SFR Jugoslavijo bremenijo še številna nerešena vprašanja, še posebej v zvezi z reševanjem problemov slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji. Poudaril je, da se je Avstrija s podpisom državne pogodbe in s sprejetjem načel Združenih narodov obvezala, da bo tema skupnostima zagotovila enakopravnost. „Na žalost pa so pripadniki teh skupnosti v Avstriji še danes izpostavljeni pritiskom reakcionarnih sil, ki ne ogrožajo le njihovih narodnih svojstvenosti, marveč tudi njihove osnovne pravice, ki jim pripadajo kot avstrijskim državljanom,“ je naglasil zastopnik ZKS ter dejal, da je KPA edina politična stranka v Avstriji, ki se dosledno bori za uresničitev pravic slovenske in hrvaške skupnosti v Avstriji. Za to podporo je izrekel Kejžar zahvalo ZK Slovenije in Jugoslavije ter izrazil željo, da bi se prijateljsko sodelovanje med komunisti obeh dežel v bodoče še poglobilo.

Vzorni primeri reševanja

narodnostnih vprašanj in mednarodnih odnosov

Ko se Jugoslavija kot sopodpisnica avstrijske državne pogodbe povsem legalno zavzema za usodo slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji, ima pri tem tudi močno moralno pravico: namreč svoje lastno vzorno reševanje narodnostnih vprašanj in mednacionalnih odnosov.

O položaju italijanske in madžarske narodnosti v SR Sloveniji smo v našem listu že večkrat poročali, tokrat si hočemo nekoliko ogledati, kako mednacionalne odnose in vprašanja narodnosti rešujejo v SR Makedoniji, kjer poleg Makedoncev živi še 280.000 Albancev, nekaj več kot 108.000 Turkov ter 24.500 Romov (Ciganov).

Vsa povojna leta se pravice teh narodnosti nenehno izpopolnjujejo. V vseh občinah, kjer živi narodnostno mešano prebivalstvo, so ustvarili takšno materialno osnovo, ki omogoča hitrejši gospodarski razvoj. Zgradili so in še gradijo veliko pomembnih industrijskih objektov, modernizirajo ceste in podobno, s tem pa močno izboljšujejo materialne pogoje za družbeno in osebno raven, ki naj bi korenito spremenila socialno strukturo pripadnikov narodnosti.

Od leta 1966 do 1970 so za kreditiranje hitrejšega razvoja ne dovolj razvitih območij porabili okrog 265 milijonov dinarjev, v letih 1972 do 1975 pa so se ta sredstva povečala celo na 1500 milijonov dinarjev. Denar so uporabili v glavnem za izgradnjo gospodarskih objektov in cest, za rudarska raziskovanja, za šolanje in za druge namene.

Prav tako so dosegli lepe uspehe na področju izobraževanja, kulture, informiranja, zdravstva in socialne politike in posebej za uresničevanje enakopravne uporabe jezikov narodnosti. V občinah, kjer živijo pripadniki narodnosti, imajo le-ti svoje kulturne domove, knjižnice, kulturno-umetniška društva in druge ustanove. V Makedoniji izhajata dva časopisa v albanščini — „Flaka" in „Vlazrimit", v turščini pa „Birlik". V občinskih časopisih v Tetovu in Gostivarju tiskajo posebne strani v albanščini in turščini. Radio Skopje predvaja tedensko 25 ur različnih addaj v jezikih narodnosti; lokalne radio postaje imajo prav tako večurne oddaje v teh jezikih, medtem ko ima radio Tetovo na svojem sporedu poleg oddaj v albanščini in turščini tudi še oddaje za Rome. V Skopju že 25 let uspešno deluje gledališče narodnosti, ki se je lansko leto preselilo v novo zgradbo. Razen gledališča ima vsaka narodnost še svojo folklorno skupino. Šolski pouk v materinem jeziku ima okoli 60.000 učencev albanske in 5600 učencev turške narodnosti; v srednjih šolah je bilo lani nekaj več kot 5000 Albancev in Turkov; v višjih šolah in na univerzi pa je bilo okrog 2500 študentov albanske in turške narodnosti.

Ob naštevanju teh podatkov se bo — kakor smo to že vajeni — gotovo našel kdo, ki bo začel „dokazovati", da imamo vse to tudi koroški Slovenci. Spet bomo slišali (kot se je zgodilo tudi prejšnji teden v diskusiji o filmu „Tujci v domovini"), koliko zadrug imamo, koliko prosvetnih društev, koliko tiskarn, knjigarn in časopisov ter vsega drugega — skratka toliko, da je večina že v strahu za svoj obstoj itd. Toda vsem tistim, ki s takimi podatki skušajo dokazovati enakopravnost koroških Slovencev, povemo samo to, da smo si vse to Slovenci ustvarili sami, brez sleherne podpore s strani večinskega naroda oz. iz javnih sredstev.

Ravno v tem pa je bistvena razlika med položajem manjšin v Avstriji ter Jugoslaviji: v Jugoslaviji nosi skrb za obstoj in vsestranski razvoj narodnosti namreč družba v celoti!

Dan narodne noše

31. avgusta v Kamniku

Turistično društvo Kamnik tudi letos prireja svoj že tradicionalni DAN NARODNE NOŠE, in sicer v nedeljo 31. avgusta. Spored prireditve bo spet zelo pester ter bo obsegal dopoldanski promenadni koncert na Trgu prijateljstva, ob 14. uri bo sprevod narodnih noš skozi mesto, ob 15. uri pa bo sledil nastop folklornih skupin, nato pa prosta zabava.

Na prireditev so posebno vabljene skupine narodnih noš iz zamejstva. Skupina, ki bi želela sodelovati na prireditvi v Kamniku, naj se prijavi Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometerg. 10.

aula slovenica

Celovec
Paulitschgasse 5-7

prireja v torek 1. julija 1975
ob 19. uri predavanje
kustodinje Moderne galerije v Ljubljani prof. Brede Misje

SLOVENSKO SLIKARSTVO
v dvajsetem stoletju

Predavanje bo izpopolnjeno z barvnimi diapozitivi.

Ljubitelji slovenske likovne umetnosti prisrčno vabljeni!

Oskar za plošče

ansamblu bratov Avsenik

Ameriške filmske nagrade „Oscar" so danes splošno znane. Manj znano pa je, da podeljujejo vsako leto „oskarje" tudi v Evropi, in sicer Phono akademija s sedežem v Berlinu, v katero so vključene najbolj znane evropske in tudi izvenevropske gramofonske hiše, kot so Telefunken, Decca, DGG, CBS, UNITED, Artists, RCA in druge Evropske oskarje za plošče podeljujejo vsako leto za vsa glasbena področja.

Letos je strokovna komisija prvič podelila to visoko priznanje tudi v kategoriji narodno zabavne glasbe. Po mnenju 58-članske žirije, v kateri so zastopani vidni glasbeni strokovnjaki, muzikologi, kritiki in drugi izvedenci, je to odlikovanje zaslužila plošča ansambla bratov Avsenik z naslovom „Zlati zvoki", in sicer za izvirnost, neposrednost, neizumetničenost, svojstven stil in visoko kvaliteto glasbenega podajanja.

Ansambel bratov Avsenik je danes znan in priznan širom po svetu, o čemer ne nazadnje priča tudi lepo število priznanj ki jih je bil deležen. Do sedaj je prejel namreč že trinajst zlatih plošč, eno dijamantno in platinasto. Največjo vrednost pa pripisuje ansambel najnovejšemu priznanju, ker je „evropski oskar za plošče" prvo priznanje, ki ne temelji na prodajnosti, to je na številu prodanih plošč, ampak je bilo podeljeno za kvaliteto in izvirnost.

Vendar pa o priljubljenosti Avsenikove glasbe seveda najbolj zgovorno priča število prodanih plošč, ki gre zdaj že v desetine milijonov, kakor je razvidno iz že omenjenih zlatih, dijamantnih in platinastih plošč. Že letos jeseni pa se bo ta izbor „odlikovanj" pomnožil še za nadaljnji dve zlati plošči.

Avsenikov ansambel se letos vključuje tudi v proslavljanje 30-letnice osvoboditve: 3. julija zvečer, pred osrednjo gorenjsko proslavo, bodo imeli Avseniki velik koncert na prostem v Begunjah, prav tako pa bodo sodelovali tudi v programu osrednje proslave, ki bo v Begunjah za dan borca — 4. julija.

Napredni študentje protestirajo

zaradi izpadov proti slovenski mladini

Ogorčenje nad nedavnimi izpadi zveznega predsednika dr. Kirchschlägerja proti slovenski študirajoči mladini (naš list je obširno poročal) je sedaj zajelo tudi skupine nemško govorečih naprednih študentov na Dunaju. Tako so pred kratkim štiri napredne študentske organizacije v skupni tiskovni izjavi protestirale proti neutemeljenim trditvam zveznega predsednika, da so maturantje slovenske gimnazije krivi na poslabšanju odnosov z Jugoslavijo, in tako izpričale svojo solidarnost s slovenskimi študenti.

Ta izjava je nov dokaz, da koroški Slovenci v svojem pravičnem boju za izpolnitev naših demokratičnih pravic in proti nacionalističnemu hujskanju nismo sami, temveč da so z nami napredne in demokratične sile. Klub slovenskih študentov na Dunaju pa vidi v tem tudi še nov viden uspeh v svojih prizadevanjih za razširitev solidarnostnega gibanja.

Skupna izjava, ki so jo podpisale študentske organizacije Bund Kärntner Studenten, Demokratische Studentenunion, Kommunistischer Studentenverband in Verband sozialistischer Studenten Österreichs, se glasi:

Bundespräsident Dr. Rudolf Kirchschläger hat kürzlich erklärt, die Schwierigkeiten mit Jugoslawien hätten mit dem Eintritt der Maturanten des Slowenischen Gymnasiums in Klagenfurt in das politische Leben begonnen.

Dieser unsachliche und diskriminierende Vorwurf Dr. Kirchschlägers ist geeignet, die Verantwortung für die infolge der minderheitenfeindlichen Nationalitätenpolitik in Österreich eingetretene Abkühlung der österreichisch-jugoslawischen Beziehungen auf die politisch engagierten, fortschrittlichen slowenischen Studenten abzuwälzen und die öffentliche Meinung gegen sie zu mobilisieren.

Die unterzeichneten Organisationen unterstützen den Protest der slowenischen Studenten gegen die haltlosen Behauptungen Dr. Kirchschlägers. Die Vorwürfe des Präsidenten kommen nämlich einer Unterstützung der deutschnationalen Kampagne gegen das Slowenische Gymnasium gleich und sind imstande, die chauvinistische antislowenische Hetze in Kärnten weiter zu verstärken.

TONE SVETINA 285

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Poslušaj, Stari," mu je nekega dne rekel Vojko, „kako se počutiš, ko vsak dan znova s smrtjo igraš za življenje?"

„Navadil sem se in na to niti ne mislim več," je odgovoril, vendar ga je vprašanje presenetilo. Spomnil se je, da je skoraj pozabil, da je to res in da mu je odvijanje vžigal postalo bolj strast in užitek kot pa življenjska potreba. Saj se ga je vedno lotil nemir, kadar je vzel v roke granato. Napetost je rastla do vznemirljivega viška, dokler ni nakopičena smrtna sila v njegovih rokah postala navaden odpadek.

Da je imel Vojko prav, ga je spomnil dogodek, ko je hodil z njim in s Primožem pod stene — preiskovali so podzemske kaverne in odkrivali usodo ljudi, ki so umrli tu pred četrt stoletja. Pobočja gora so se lesketala v soncu in mavričnih barvah, temno zeleni gozdovi nad svetlo modro reko z belimi prodi so se prelivali v rumenilo goličav, gore v daljavah pa so bile vijoličaste.

„Stari, zakaj imaš tako rad gore in gozdove?" je vprašal Vojko.

„Ne vem. Jih imama pač rad — tudi glede ženske človek največkrat ne ve, zakaj ima rad prav to in ne katero drugo."

Sedli so pod viharne macesne in predli misli. Gledali so prek grape na sleme pod Mrzlim vrhom, tja, koder se je v prvi svetovni vojni raztezala fronta, kjer je bila zemlja vsa razrita od granat. Na robu planine s spranimi skodlastimi strehami je sedelo nekaj vojakov. Bili so od skupine, ki je prišla na pomoč knojevcem: odkar so se onkraj Soče pojavile čete poljskega generala Andersa in so postali prebegi diverzantov prek meje pogostejši, je imela stalno zasedo na sedlu. Nekajkrat so se ponoči spopadli z diverzanti in imeli nekaj ranjenih. Premišljali so, kaj neki se je zgodilo s kurirjem, ki je pred nekaj dnevi izginil. Iskali so ga, pa ni bilo za njim nobene sledi, tudi v kavernah ne, kamor jih je vodil starec in kjer so vse pretaknili.

Vojko je usmeril daljnogled čez grapo. Pozornost mu je zbudila skupina štirih vojakov na planini. Eden je sedel na štoru in držal v naročju debelo topovsko granato. Drugi je klečal na tleh ob njem in se trudil, da bi ji odvil vžigalo. Tretji je gledal, četrti pa je sedel nekoliko stran in pisal na kolenih.

Povedal je starcu, kaj delajo.

„Nevarno je, morate jim prepovedati take igre."

„Niso od naše enote. Mi smo to vsem prepovedali. Najbolje bo, da jih gremo takoj opozorit."

Spustili so se po živalski stečini proti sedlu. Bili so že precej blizu planine, ko je v ostenje zahrumela eksplozija in se prevalila v dolino. Vojko in Primož sta nagonska padla po tleh, starec pa je obstal, ves zaprepaden.

Tam, kjer so sedeli vojaki, se je dvigal črn steber dima. Naglo so šli na planino. Tam so okoli treh, v krvave gmote spremenjenih trupel skakali zmedeni vojaki, v zemlji pa je zijala velika jama.

Stari je gledal z ogla staje, ves bled. Na tisoče takšnih granat je že razstavil, toda za tisto, ki ga bo raznesla, še ne ve, kje leži.

Vojko je šel iskat vodnika enote, Primož pa je ostal pri starcu. Kot bi bral njegove misli, je dejal:

„Nikoli ne vemo, kje nas čaka smrt, Stari. Ali se ti ne zdi pošastno, da smo tako odvisni od slučaja?"

„To ni slučaj. To je neumnost. Nihče jim ni rekel, naj granato razstavijo. Imaš po svoje tudi prav. Kdove kolikokrat sem tudi jaz šel mimo nje, pa je še nisem našel. Ali pa je bila prevelika in se je zato nisem lotil . . ."

„Če bi ljudje vedeli, kako nenadna je lahko smrt, bi bili najbrž drugačni, drug do drugega boljši," je skoraj zase rekel Primož.

Vojko se je vrnil z vodnikom. Za njima so šli trije vojaki s šotorskimi krili. Šla sta z njimi . . .

V plahte so pobrali razbite dele treh vojakov, četrtega pa je bil puh eksplozije vrgel petnajst metrov daleč v grmovje, od koder so ga odnesli nezavestnega.

Vojko se je sklonil in pobral napol popisan list. Bilo je nedokončano pismo dekletu. Fant ji je očital, da je pozabila nanj, ker mu ni odpisala na dvoje pisem. Vojko je še večkrat potem razmišljal, kako da so bile besede zadnjih stavkov napisane s tako čudno zveriženimi črkami. Mu je mar vodila roko podzavestna slutnja bližajoče se smrti? Kako smo omejeni v spoznavanju prihodnosti, je premišljeval. Kakšna škoda, da niso prej prišli k njim, da bi jih posvarili! In dobro, da niso bili skupaj z njimi prav takrat, ko je granata eksplodirala. Prav lahko bi se bilo to zgodilo . . .

Starec se je zastrmel v temačni lijak. Bil je vznemirjen — takega še nista videla. Ni bil vajen krvi, čeprav se je ob kosteh, ki jih je odkopaval, in ob lobanjah, ki jih je videl v napol zasutih kavernah, obnašal povsem ravnodušno. Morda je mislil sedaj na svojo usodo in ga je zajela tesnoba?

Na poti nazaj proti starčevemu domovanju so se nekajkrat ustavili.

V Dobrli vasi otvorili prenovljeno dvorano Kulturnega doma

Koroški Slovenci imamo bogato kulturno življenje. Kljub temu pa so pogoji za tako delo vse prej kot ugodni. Večina naših prosvetnih društev nima svojih prostorov. Zato je preteklo nedeljo v Dobrli vasi bil za Slovensko prosvetno društvo „Srce" velik praznik, svojemu namenu so izročili obnovljeno dvorano kulturnega doma. To je bila lepa priložnost za praznovanje. In ta praznik je SPD „Srce" dostojno proslavilo. Domači prosvetaši so ob tej priložnosti povabili pevske zbore ter ansamble sosednih prosvetnih društev. Predsednik SPD „Srce" dr. Luka Sienčnik je ob tej priložnosti pozdravil vrsto uglednih gostov, med njimi župana Hafnerja, višjega vladnega svetnika dr. Apovnika, okrajnega šolskega nadzornika Vouka, prošta Brumnika, zastopnika obeh kulturnih organizacij koroških Slovencev Kokota in Kaslja ter predstavnike slovenskih političnih in sosednih prosvetnih društev.

Predsednik dr. Luka Sienčnik je v svojem pozdravnem govoru orisal zgodovino nastanka kulturnega doma v Dobrli vasi. Dejal je, da so naši predniki spoznali potrebo po izgradnji kulturnega doma v Dobrli vasi, v katerem naj bi mladina dobila to, kar ji šola ni dala: spoznavanje slovenskega jezika in kulture ter spoštovanje do svojega naroda. Tik pred prvo svetovno vojno (leta 1914) je Posojilnica v Dobrli vasi s pomočjo okoliških kmetov, tam kjer je stala lesena Hamruževa hiša, pričela graditi narodni dom, ki pa je zaradi pričetka svetovne vojne ostal le v surovem stanju in so ga dokončali šele po koncu prve svetovne vojne. Govornik je orisal živahno kulturno dejavnost, ki je zaživela v tem domu. Čeprav je oder bil majhen, so na le-tem uprizorili vrsto velikih iger, kot je Miklova Zala, Deseti brat in številne Finžgarjeve igre. Leta 1935 so uprizorili Cankarjevega Hlapca Jerneja, kar je za tedanjo dobo bilo nekaj izrednega. Dr. Sienčnik je nato nakazal dobo nacizma, ki je zatrl vso slovensko kulturno dejavnost, uničil društveno knjižnico, pobral celotno garderobo ter odrske pripomočke. Hitlerjevi pomagači so odstranili tudi dragoceni platneni zastor s pokrajinsko sliko s pogledom proti Peci ter napisom: „N'mav križ izaro." Iz dvorane so Nemci napravili najprej delovno taborišče, nato pa taborišče za ujetnike. Po zmagi nad fašizmom je društvo dvorano in oder za silo popravilo in pričelo se je spet slovensko prosvetno delovanje. Vendar prostor polagoma ni več ustrezal zahtevam časa in tako je delovanje v dvorani postalo nemogoče. Zlasti izhod iz dvorane je bila najbolj boleča točka dvorane. Na prošnjo društva in farne mladine, se je Posojilnica v Dobrli vasi odločila da dohod do dvorane preuredi. In to je napravila zelo velikopotezno. Vse kar vidite v notranjosti dvorane, je napravilo društvo samo, je dejal dr. Sienčnik občinstvu, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Predsednik se je ob koncu svojih izvajanj zahvalil vsem, ki so pri uresničitvi tega načrta pomagali, posebno mladini, ki je z nesebičnim delom pomagala in s tem dokazala, da dvorano potrebuje in da hoče kulturno delovati. Zahvalil se je tudi vsem podjetnikom, ki so se pri izdelavi držali terminov ter pri izstavi računov bili zelo zmerni. Zahvalil se je tudi posameznikom, ki so pomagali s finančnimi prispevki.

V imenu društvenega odbora se je predsedniku dr. Sienčniku, ki je v obnovo dvorane vložil največ osebne prizadetosti, zahvalil Rudi Vouk ter mu v skromno zahvalo izročil šopek cvetja.

Na otvoritveni slovesnosti je spregovoril tudi dobrlovaški župan Adolf Hafner, ki je najprej v slovenskem jeziku, nato pa še v nemščini čestital društvu. Hkrati se je opravičil, ker občina ni odobrila nobenih sredstev za društvo „Srce". Ob tej priložnosti pa je obljubil da bo občina društvu v ta namen naknadno dodelila primerno finančno podporo.

V imenu Slovenske prosvetne zveze je govoril tajnik Andrej Kokot, ki je društvu čestital k lepemu uspehu ter naglasil, da je Slovenska prosvetna zveza včlanjenemu društvu „Srce" za obnovitev prosvetne dvorane pomagala z zadovoljivo finančno podporo. Tajnik SPZ je ob tej priložnosti zavzel tudi stališče k aktualnim kulturno političnim problemom. Poudaril je potrebo po stalni povezavi z matičnim narodom, kar je Slovenska prosvetna zveza gojila že vsa povojna leta in da so pravilnost politike SPZ uvidele tudi druge slovenske organizacije na Koroškem, ki se v zadnjih letih tudi povezujejo z matičnim narodom. Slovenska prosvetna zveza, je tajnik nadalje poudaril, je napredna organizacija, ki sloni na temeljih narodnoosvobodilne borbe in da od teh načel ne bo odstopila, kajti cena za svobodo, ki so jo koroški Slovenci doprinesli v borbi proti fašizmu je prevelika, da bi jo prepustili slučaju časa. Da pa slovenska prosvetna zveza pri tem nikdar ne dela ideoloških razlik kadar gre za ohranitev slovenske besede na Koroškem, je dejstvo. Zato je tajnik v svojem govoru tudi izrazil prepričanje, da bo prenovljena dvorana v Dobrli vasi na razpolago vsem slovenskim organizacijam na Koroškem. Tajnik SPZ je nakazal tudi diskriminacijo, ki jo koroški Slovenci doživljajo vsa povojna leta in da so pri tem najbolj prizadeta prav Slovenska prosvetna društva oziroma slovenski kulturni delavci. Prikazal je primer gradnje kulturnega doma v Celovcu, kjer je celovški magistrat spremenil namembo zemljišča, ki ga je kupilo društvo Kulturni dom za gradnjo kulturnega centra koroških Slovencev in s tem onemogočil pričetek gradnje. Nadalje je opozoril na ukrep deželnega glavarja, ki je sistiral slovenski oddelek pri kulturnem referatu deželne vlade, namesto da bi mu dodelil samostojni status. Kljub vsem težavam, pa so slovenski prosvetaši vedno znova pokazali svojo voljo do kulturnega ustvarjanja je ob zaključku povedal tajnik SPZ ter izrazil prepričanje, da bo odslej v Dobrli vasi slovenska kultura še bolj močno zaživela in da se bodo v prenovljeni dvorani srečavali prosvetaši s Koroške in tudi iz matične Slovenije.

SPD „Srce" je čestital tudi predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj, ki je prav tako nakazal nekatera pereča vprašanja, ki zadevajo diskriminacijo koroških Slovencev. Kaselj je poudaril, da je za vsako kulturno udejstvovanje potrebna lokacija, tako tudi osrednji kulturni center za koroške Slovence v Celovcu.

Otvoritev obnovljene prosvetne dvorane so počastili s pestrim kulturnim sporedom, pri katerem so sodelovali mešani pevski zbor in trio Korotan SPD „Danica" v Št. Vidu v Podjuni pod vodstvom Hanzeja Kežarja, moški zbor SPD „Trta" v Žitari vasi in SPD „Vinko Poljanec" v Škocijanu pod vodstvom Jozeja Starca. Oba zbora in ansambel Korotan so izvajali lep pevski spored, med drugim tudi nekatere nove pesmi. Nadvse razveseljiv pa je bil tudi prispevek prosvetašev SPD „Srce", ki so opravičili nujnost po lastnih prostorih. Predstavili so se z novoustanovljeno folklorno skupino, katero strokovno vodi Mirko Udir ter z recitatorji Karlijem Leitsoni, Rudijem Voukom (mlajšim) in Martinom Lesjakom.

Ob koncu prireditve so prebrali še brzojavko, ki so jo poslali avtorici televizijske oddaje „Fremde in der Heimat" gospej dr. Traudl Brandstaller, v kateri so ji izrazili zahvalo in priznanje za objektivno prikazano situacijo koroških Slovencev.

Slovenskemu prosvetnemu društvu „Srce" v Dobrli vasi tudi tem potom želimo nov vzpon pri njegovih kulturno prosvetnih prizadevanjih in s tem tudi pri ohranitvi slovenske besede na Koroškem.

Matura na slovenski gimnaziji

Med 16. in 20. junijem 1975 so dijaki 8.a in 8.b razreda Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu polagali zrelostne izpite. Maturitetni komisiji je predsedoval strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko. K ustni maturi so bili v obeh razredih pripuščeni vsi kandidati: v 8.a razredu 16 djakov in dijakinj, v 8.b razredu pa 20 dijakov in dijakinj; skupno je bilo pripuščenih torej k ustni maturi 36 kandidatov in kandidatinj.

V 8.a razredu so zrelostne izpite vsi izdelali. Z odličnim uspehom so maturirali: Jelen Marjan, Nagele Vali, Novak Marija, Schellander Roman in Zikulnik Andreja. Z dobrim uspehom je v tem razredu maturirala Samonig Sonja.

V 8.b razredu je izdelalo zrelostne izpite 19 kandidatov in kandidatinj. Z odličnim uspehom je maturirala v tem razredu Ana Urban, z dobrim uspehom pa: Kreutz Marko, Kušej Marija, Mohar Andrej in Urank Marija; ena kandidatinja je bila zavrnjena iz ruščine na jesenski termin.

V navzočnosti ravnatelja slovenske gimnazije, dvornega svetnika dr. Pavla Zablatnika in razrednikov profesorja Janka Messnerja in profesorice Marije Spieler je predsednik maturitetne komisije, nadzornik dr. Valentin Inzko, maturantom v soboto 21. junija izročil maturitetna spričevala. Skupno je na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu maturiralo že nad 400 fantov in deklet.

Maturantom iskreno čestitamo k uspešnemu zaključku srednješolskega študija in jim želimo obilo uspeha v poklicu in pri nadaljnem študiju.

Bilčovščani in nova gimnazija

V sredo 18. junija smo tudi Bilčovščani obhajali praznik otvoritve lastnega šolskega poslopja Zvezne gimnazije za Slovence. Mnogo nas je bilo pri otvoritveni prireditvi v Celovcu, drugi pa so se z udeleženci doma veselili tega pomembnega dogodka. Dolgih 18 let so naši otroci morali obiskovati šolski pouk pod tujo streho, kjer se je le-ta odvijal samo ob popoldnevih. Kako je to mučno in težavno, ne samo za dijake, temveč tudi za profesorje, ni treba posebej poudarjati. Vsekakor naj velja hvala vsem, ki so tako zgledno vztrajali v pričakovanju, da bo le napočil dan, ko bodo tudi naši slovenski otroci deležni takšnega pouka, kot so ga vedno bili dijaki nemških gimnazij v Avstriji. Spominjamo se še časov, ko se je začel pouk slovenskih otrok v gimnaziji v Lerchenfeldgasse. Takrat so nam Slovencem sovražna združenja na Koroškem škodoželjno prerokovala skorajšnji neuspeh. Iz poloma, ki so ga nam želeli pa se je nasprotno razvil lep uspeh, saj šteje naša gimnazija danes nad 430 dijakov.

Zahvala naj velja vsem staršem širom južne Koroške, ki so naši šoli zaupali svoje hčerke in sinove. Veseli nas, da bodo v bodoče možnosti študija ugodnejše, saj bodo naši otroci v najsodobneje urejenih učilnicah uživali najsodobnejše metode učnega načrta.

Ne nazadnje naj velja naša zahvala vsem našim profesorjem za njihov trud, ki ga z veseljem zastavljajo za dobre učne uspehe, ki so bili kljub popoldanskemu pouku enaki, če ne boljši, kot v drugih koroških šolah. Naša prošnja velja vsem, ki poučujete našo mladino, da jo učite v ljubezni do našega jezika in v spoštovanju do jezika naših sosedov. Vlagajte vso skrb, da se bo naša mladina vzgajala v tem spoznanju, da je lepo in pošteno ostati zvest svojemu narodu in da je do naroda soseda treba gojiti prijateljsko spoštovanje. Seveda želimo tudi od naroda soseda, da nam privošči to, kar mu mi želimo.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Stari, ali se ti ne bojiš smrti? Ti koplješ dan za dnem. Vem, da znaš razstavljati granate, toda lahko se zgodi, da boš s krampom usekal po živem vžigalu. Ali si kdaj pomislil na to?" je vprašal Vojko.

„Takrat me bo vrglo v nebo. Še čutil ne bom."

„Škoda bi te bilo."

„Zakaj škoda?"

Še nikoli ni bil pomislil, da bi bilo lahko komu žal zanj. O smrti ni razmišljal.

„Mi te imamo radi," je odvrnil Vojko. „In zdi se mi, da bi bila ta gora brez tebe mrtva."

Stari se je oprl na palico, postrani pogledal fanta in rekel:

„Večno tako ne bom!"

„Ali se bojiš smrti?"

„Nikoli ne mislim nanjo. Živim kot drevo, ki čaka na svoj čas, da premine . . ."

„Ali veruješ v usodo?" je vprašal Primož.

„So stvari, ki jim ne uideš," je počasi odvrnil. „Moja usoda je v krnskih gorah. Tu je moje življenje in tu je zapisana moja smrt."

„Torej si jo izbral sam?" je dejal Vojko. „Umakni se vžigalom granat!"

„Če se jim umaknem, me bo pa poiskalo kaj drugega. Lahko me ubije kamen, ki se odkruši v steni, lahko zdrsnem s police, zaidem v megli, lahko me pokoplje plaz ali kaj drugega. Vse to so stvari, ki niso odvisne od mene. Toda vem: čim starejši sem, tem raje živim in tem teže bi mi bilo umreti. To sem spoznal sedaj, ko sem videl te mlade ljudi nenadoma mrtve."

„Kdaj človek najlaže umre?" se je oglasil Primož.

„Meni se zdi, da najlaže umreš, če veš, zakaj umiraš. Takrat, če tvoja smrt lahko služi nekemu višjemu cilju," je menil Vojko.

Starec je ugovarjal:

„Motiš se. Najlaže umreš, kadar ne veš, da boš umrl."

Prišli so do starčevega zavetja. Nebo je temnelo. V drevju je završal veter in začel trgati prve uvele liste. Iz mračnih tokav je šumljala voda. Vzhodnik je podil po nebu en sam izgubljen oblak.

Poslovili so se. Starec je z nekaj skrivnostnimi gibi odprh vrata kaverne, ki niso imela ne kljuke ne ključavnice, pa vendar so bila s posebnim zapahom trdno zaprta, da nihče ni mogel v njegov dom.

Pred kaverno si je naložil v naročje presušenih drv, da bi zakuril. V grmovju se je oglasil droben ptiček. Drevje pod stezo je bilo podobno gruči pogrebcev. Zakuril je ogenj in povečerjal štiri krompirje s soljo. Psu pa je vrgel skorjo suhega kruha. Obsedel je ob ognju, gledal v igro plamenov in razmišljal. Tesnoba ga še ni zapustila. Vedel je, da to noč ne bo kmalu zaspal . . .

5

Pes ob njegovih nogah je nenadoma dvignil glavo. Z ušesi je prestregel šume, ki jih starec še ni slišal. Zarenčal je. Starec je vedel, da nekdo prihaja. Kmalu potem je zaslišal stopinje in trkanje. Pomiril je žival in vprašal:

„Kdo je?"

„Popotnik!" je zaslišal v nemščini. Glas je bil znan. „Tu Kniecke! Saj se me morda še spomnite?"

Starec se je mahoma spomnil nemškega stotnika, ki je bil ustavil svoje vojake, takrat, ko so bili že dvignili puške, da bi ga ubili. Presenečen je premaknil zapah in odprl vrata.

Luč plamenov je obliznila neobritega vojaka svetlih oči, oblečenega v ponošeno uniformo.

„Vi tu, gospod stotnik?! Od kod vas prinaša veter?" ga je starec prijazno pogledal in ga premeril od nog do glave.

„Ne, nič več stotnik. Samo Kniecke, vojni ujetnik na begu."

„A, tako?" se je začudil starec.

„Mnogokrat sem se spomnil na vas. Moral sem vas obiskati, preden zapustim to deželo."

„Lepo za vas. Stopite noter! Sredi mejnega pasu ste, tik pod potjo patrulj, nad zasedami!"

Kosmati obraz se je zarežal:

„To je tako, kot bi bil sredi minskega polja, kajne?"

Kniecke je vstopil in na starčevo vabilo sedel k ognju. Sloki stari mož pa je zapahnil vrata.

„Brez skrbi ste tukaj. Ponoči ne prihaja k meni nihče razen dveh imenitnih fantov, ki pa sta se danes od mene že poslovila. Samo govorila bova bolj tiho, za vsak primer."

„Če je tako, vas ne bi rad spravljal v nevarnost in vam delal sitnosti. Samo pozdravit sem vas prišel, lahko grem takoj naprej."

„Kam naprej?"

„Prek Alp na Karavanke in tako dalje . . ."

Starec je zmajal z glavo in dejal zaskrbljeno:

„Slabo pot za prehod ste si izbrali. Tukaj ponoči ne pridete čez skalovje, tudi če vam bi bili prehodi znani. Podnevi pa sploh ne! Ubijejo vas ostrostrelci. Potaknjeni so na vseh važnejših točkah."

„Da je tako?! Nisem mislil, da bodo čuvali celo skalovje!"

„Tako je, tako! No, prav gotovo pa ste lačni!"

„Lačen kot pes! Že teden dni sem na begu in hranim se, kot vem in znam!"

„Saj se vam pozna. Ko sva se zadnjikrat videla, ste bili drugačni . . . Drugega nimam kot krompir in mleko."

Prva avtocesta preko Alp

V soboto 21. junija je bil za graditelje Turske avtoceste posebno pomemben dan, saj so takrat ob navzočnosti zveznega kanclerja Kreiskega, ministrov Androscha in Moserja, obeh deželnih glavarjev Wagnerja in Lechnerja ter številnih zastopnikov gospodarskega in političnega življenja, dali v promet 52 km dolgi pas avtoceste med krajema Eben na Solnograškem in Rennwegom na Koroškem. Slavnostno otvoritev te avtoceste je podvzel najvišji predstavnik Avstrije zvezni prezident dr. Kirchschläger.

Značilno za novo cesto je, da je to prva avtocesta, ki premaga naravno oviro — Alpe. Nova gorska avtocesta premaga Alpe skozi dva velika predora, skozi 6,4 km dolgi Turski predor in 5,4 km dolgi predor pod Katschbergom (Kačjak). Turska avtocesta, ki se vleče od nemško-solnograške meje do Beljaka, je dolga 188 km in je gradbeno razdeljena na nižinski in gorski sektor. Gorski sektor je sedaj dograjen, tako da se od 21. junija naprej preko njega odvija zelo živahen promet. Od skupno 52 km te ceste, gre promet 12 km skozi predore in skoro 3 km preko mostov različnih velikosti, pri katerih je najkrajši dolg 7, najdaljši pa 460 metrov. Skupno je na tem odseku 74 mostov. Gradnja te gorske avtoceste je trajala 4 in pol leta, stroški pa so znašali 5,5 milijarde šilingov, torej dobrih sto milijonov na en kilometer. Nova gorska avtocesta je štiripasovna, na „strminah" nad 3 % pa ima dodatno še en pas za tovornjake. Največja strmina avtoceste znaša 4,5 %, povprečna pa 3,5 %. Najmanjši polmer ovinka je 500 metrov. Stara zvezna cesta, ki povezuje Rennweg in Eben je 15 km daljša in s strminami do 16 %. Da je vožnja zlasti pozimi preko te ceste zelo otežkočena, včasih celo neprevozna, ni treba posebej poudarjati. Po novi avtocesti premagate razdaljo med obema omenjenima krajema v polovici časa, to je v 35 do 45 minutah. Poslopje za pobiranje mitnine se nahaja med obema predoroma pri St. Michaelu. Za hitro odvijanje prometa skrbi kar 19 prehodov (blagajn), kjer lahko plačate mitnino, katera znaša za osebni avtomobil 180.— šilingov.

Ker predstavlja nova avtocesta najbolj „direktno" smer preko Alp, jo imenujejo tudi „direttissima". Nova avtocesta pa ni samo velikega gospodarskega pomena, marveč predstavlja tudi pravo turistično posebnost, saj pelje skozi najbolj slikovita pokrajinska področja, med katerimi je vsekakor najbolj veličasten gorski zaključek doline ob severnem vhodu v predor skozi Nizke Ture.

Ker so Vzhodne Alpe južno od današnjega Salzburga najožje, so pomen te prednosti pred 2000 leti spoznali že Kelti, ki so imeli na tem področju že svoj prehod (gorsko pot). 200 let po našem štetju so Rimljani preko tega ozemlja zgradili cesto, katere sledovi so še danes vidni.

Nova avtocesta je danes najpomembnejša cestna povezava med severno in južno Evropo, ki bo hkrati tudi zbližala tržišča in tako prispevala svoj delež k integraciji Evrope.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Škofičah vabi na

PEVSKI KONCERT

v soboto 5. julija 1975 ob 20. uri v gostilni pri Schützu v Škofičah.

Sodelujejo: vokalni oktet iz Črne, tamburaški zbor iz Hodiš, mešani pevski zbor iz Škofič, zabavni ansambel „Kvik" iz Črne, ki bo igral tudi za ples in razvedrilo.

Ljubitelje prijetne družabnosti vabimo k številni udeležbi!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda" v Hodišah vabi na predvajanje

slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

v soboto 28. junija ob 20. uri pri Čimžarju ob Rjavškem jezeru. Film „Cvetje v jeseni" je posnet po istoimenskem romanu pisatelja Ivana Tavčarja. Film bo predvajala Slovenska prosvetna zveza.

Prisrčno vabljeni!

Tudi ljubeljska cesta preko novega jezera služi svojemu namenu

V začetku tega meseca so dali v promet tudi drugo cestišče ljubeljske ceste, ki se v obliki ogromnega mostu, ki povezuje oba bregova Rožne doline, vleče preko boroveljskega jezera, ki je nastalo z dograditvijo boroveljske elektrarne na Dravi. Z dogradnjo drugega cestišča je sedaj most prevozen v obe smeri po samostojnih cestiščih. Gradnja mostu in ceste s priključki je stala 170 milijonov, v to vsoto je vključenih tudi 25 milijonov šilingov, ki so jih prispevale Avstrijske dravske elektrarne.

Misel za izgradnjo novega mostu preko Drave obstoja že iz leta 1966 in 1967, ko so na koroških rekah, zlasti pa na Dravi bile katastrofalne poplave, ki so potrgale mnogo mostov, med njimi tudi stari leseni humperški most, ki so ga nato nadomestili s provizorijem, ki je služil do letošnje pomladi. Pri načrtovanju novega mostu so seveda morali tudi upoštevati, da bo pri Borovljah nastalo novo umetno jezero z elektrarno in da bo most dovolj velik, ker bosta v neposredni bližini speljani dve avtocesti — Južna avtocesta in avtocesta skozi Karavanke — ki obetata pomnožitev avtomobilskega prometa, ki se bo odražal tudi na novem humperškem mostu.

Obe cestišči novega mostu sta široki po devet metrov. Na obeh straneh ceste sta obe sosednji občini Borovlje in Kotmara vas finančno prispevali, da so zgradili pločnike. Novi most z dolžino 670 metrov obsega štiri objekte: podvoz pri Pibru, Humperški most, most preko Dravice in potoka Babnjaka. Gradnja je trajala dve in pol leti.

Za planiranje raznih podvodnih rovov in nasipov so se graditelji poslužili posebne priprave — podvodnega goseničarja, ki so ga v ta namen uvozili iz Japonske. To je sedaj edini stroj, ki je bil v akciji izven Japonske.

Rožna dolina v zadnjih letih pridobiva vedno več na atraktivnosti. Nastanek nove elektrarne pri Borovljah z jezerom in dogradnja mostu preko le-tega nista samo gospodarske važnosti, temveč imata tudi velik turistični pomen, saj se je slika tega konca Rožne doline bistveno spremenila in to vsekakor v pozitivnem smislu.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 8. do 29. avgusta 1975.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- **zadnje šolsko spričevalo (1973-74),**
- **priporočilo krajevne prosvetne ali zadružne organizacije,**
- **osebno izkaznico s sliko in**
- **režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 800.— (za ostale je treba plačati šil. 1.200.—)**

in vse skupaj poslati do najkasneje 4. julija 1975 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 4. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- **primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,**
- **prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,**
- **ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.**

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na morju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna navodila.

Opozarjamo, da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

Pristavil je k ognju ponev in mu skuhal nekaj krompirjev. Ponudil mu jih je z latvico kislega mleka. Gledal ga je, kako je hlastno jedel kar neolupljen krompir. Do preganjanih je vedno čutil usmiljenje, rad jim je pomagal. Saj je bil tudi sam večkrat preganjan. Ko je stotnik pojedel, je starec pospravil in dejal:

„Odkrili smo kosti vašega prijatelja."

„Poročnika Teichnerja?" se je začudil Kniecke. „Ali ste ga našli vi?"

„Ne. Našel ga je knojevski oficir. Njegovo okostje tiči sredi sten, v neki razpoki. Na zelo težko dostopnem mestu."

„Prosite tistega oficirja, da ga spravi ven, in pokopljite ga pod steno. Rad bi ga nekoč obiskal. Mislim, da je to vse, kar lahko storim zanj..."

Starec je molčal in obraz se mu je zgubal.

„To vam lahko obljubim."

Ob spominu na poboj Gregorčičeve brigade pod Rdečim robom je Kniecke dejal, kot bi se hotel opravičiti:

„Bila je vojna in delali smo, kar so nam ukazali. Tako so nas učili od otroka in ne znamo drugače. Ubogamo, ne da bi kaj dosti razmišljali o vzrokih in posledicah."

Starec je skomignil z rameni in si prižgal pipo. Gostu je ponudil ščepec tobaka. Stotnik ga je zavil v časopisni papir in si napravil nerodno cigareto. Potegnil je in njegov dim se je pod stropom pomešal z dimom iz starčeve pipe.

„Mnogo žalosti in škode ste napravili v tej deželi," je dejal starec. Njegov glas je bil ravnodušen, vendar ne brez očitka.

Kniecke si je ob plamenu pogrel roke in odvrnil:

„In nič opravili... Imate prav. To sem videl šele sedaj, ko smo kot ujetniki pospravljali ruševine."

„Dobro, da naši ljudje radi pozabljajo in kmalu oprostijo." Malo je pomislil in dodal: „To je dobro ali pa slabo..."

„Vaši ljudje so dobri. Kot ujetnik sem jih spoznal bolje kot v boju. Ni nam bilo hudo, če pomislim na sovraštvo, ki smo ga sejali med vojno. Pravzaprav je tako: ko se ljudje med seboj spoznajo, ne morejo biti sovražniki. Kamorkoli po svetu greš, srečaš dobre in slabe ljudi. Tisti, ki nas pehajo v vojno, pa imajo svoje cilje, za katere vojaki sploh ne vedo."

„Če se z Nemci nismo dovolj spoznali že v stari Avstriji in če nas Nemci niste poznali, smo imeli v teh štirih letih dovolj priložnosti spoznati drug drugega. Vsak po svoje... Toda povejte mi, zakaj in kako ste ušli?"

„Dokaj nenavadno. Precej drugače, kot si morda mislite. Sem še zmeraj vojak in še danes ne vem, če mi je to več škodilo, kot koristilo. Vedno sem se skušal ravnati po nekakšnem vojaškem zakonu časti in ne nazadnje tudi po vesti. Sicer bi bil lahko že prej ušel. Zlahka bi bil ubil stražarja, mu vzel orožje in jo pobrisal. Toda s tem bi tvegal preveč. Vojne je konec in uboj stražarja je zločin. Vsak vojni ujetnik pa ima po obstoječih zakonih pravico pobegniti, če mu to uspe. Če je na begu ujet in ni storil sile nikomur, ga vrnejo v taborišče brez posledic. Tako sem čakal primerne priložnosti in jo stražarjem popihal pred nosom. Dokler smo pospravljali ruševine, gradili mostove in podobno, je še kar šlo. Ko pa so me dodelili v skupino, ki je odkopavala žrtve naših in belogardističnih čet v nekem gozdu, sem se ob spominih na vojno kmalu nažrl gnusobe in se odločil... Saj ste bili tudi vi vojak in dovolj kopljete po rovih pretekle fronte in dobro veste, da je vojna, ko vidiš njene posledice, vse drugačna kot takrat, ko te v neumni mladosti nanjo pripravljajo, ko misliš, kako bodo padali drugi, ti pa se boš vzpenjal od kaplarja do poročnika in generala, se blestel v odlikovanjih, slavljen in časčen od vseh..."

„Da, res je tako. Žalostno pa je, da mora te reči spoznati vsak sam, da sploh verjame vanje."

Starec je zmajal s koščeno, poraščeno brado in dejal:

„Samo da je konec vojne. Gotovo ste ga težko pričakovali..."

„Teže, kot si vi to mislite, čeprav sem kot poklicni vojak ob službo...," se je zarežal Kniecke.

„Upam, da vam za to ni prav nič žal."

„Nič. Ali se vam ne zdi, da je osem let dovolj? Človek pride k pameti in spozna, da je vijak v družbi, ki jo vodijo prebrisanci, vladajoči mlačni inteligenci in slepim množicam? Osem izgubljenih let...," je rekel skoraj žalostno stotnik.

Starec je soglašal. Vprašal je:

„Kaj boste pa zdaj počeli?"

„Še ne vem. V vojski nas niso naučili nič pametnega, kar bi lahko počeli v civilu. Moral si bom kaj izmisliti... Kaj hočemo! Poraženi smo in treba se bo znajti. Za sedaj še zaupam vase."

Starec je zabrundal:

„Preveč častno niste propadli ne v prvi ne v drugi svetovni vojni. Upam, da se ne boste lotili tretje..."

„Če bi jaz odločal, se je ne bi; toda pri nas, Nemcih, je vse odvisno od voditeljev. Mi znamo slepo ubogati... pravzaprav moramo..."

Starec se je namuznil.

„Poznam Nemce. Zanje velja, da jim posadiš samo čelado na glavo in jim zažvižgaš vojaški marš, pa sami skočijo v trirede in odkorakajo po orožje. Potem se ne ustavijo prej, dokler si ne razbijo glav..."

Stotnik je smeje se pritrdil:

„Imate prav. Morali bomo začeti drugače. Jaz imam

Vešča

Luka Kimel iz 2. a ni več kar takole meni nič, tebi nič verjel vsega, kar je pisalo v knjigah. Bolje je, da se človek zanaša na lastne oči in ušesa, da s sokoljim očesom spremlja vse, kar se dogaja okrog njega, in samostojno ukrepa, čim odkrije kakšno skrivnostno sled. Kajpak ti pri tem ne sme manjkati drznosti in poguma. In da moraš biti izvedenec v razbiranju sledi, mi tudi ni treba še posebej poudarjati. Saj vsepovsod kar mrgoli duhovinov in volkodlakov. Pa sovražnih stezosledcev. In Indijancev iz drugih plemen, ki so izkopali bojno sekiro. Pa stepnih tatov, ki kradejo konje in jih je treba poloviti. In vešč.

Vsak večer, preden je moral v posteljo, je Luka Kimel oprezoval za srhljivimi doživljaji. Postavil se je k oknu — lepo previdno za zaveso — in z veščim ogleduškim očesom prebadal skrivnostno noč.

Zdaj pa zdaj se je zamajalo žito za kolnico, to je videl čisto natanko. Ali pa je kar naenkrat kaj temnega hušknilo med vejami dreves. Kaj je to bilo, ni mogel prepoznati, saj je bilo vse tako strašno črno.

In na lepem je bil Luka v veliki nevarnosti.

Naslednji dan naj bi namreč imeli za kosilo mlečno juho in Luka naj bi šel po mleko. Do mlekarne je bilo sicer sedem minut, toda kadar je tema, se vsaka pot desetkrat podaljša — to je stara čarovnija.

In povrh vsega je Luka vedel iz starih zgodb, da ponoči blodijo naokrog vešče. Pojavijo se kar takole iz niča, samotni popotnik jih zagleda, jim sledi, ker misli, da so lepe deklice — vešče pa kar naenkrat spet izginejo. Popotnik se okrene in vrača — toda glej, vešče so spet tu. Potlej spet izginejo in tako naprej. Samotni popotnik pa blodi naokrog. In slednjič je po njem: pogrezne se v globoko močvirje in nihče ga ne bo nikoli več videl. Le včasih se kot duh vrne na zemljo in sveti.

Toda Luka Kimel ne pozna strahu. Joj! Naenkrat se pred njim v temi zasveti nekakšna lučka. Ne gani se. Luka, ne pisni, pa naj se zgodi karkoli! Svetloba je spet izginila. Zagotovo je vešča, saj jo je čisto lahko prepoznati.

„Ne gani se, Luka! Ne gani se z mesta!"

Luki Kimlu je srce kar krepko razbijalo in kanglica za mleko mu je pričela šklepetati v roki. Nič čudnega vendar, saj takale vešča ni iz papirja. Jutri se mu bodo v šoli vsi peklensko čudili — če jo bo seveda odnesel živ in cel. Ha, vse jim bo natanko opisal. Saj v celem razredu ni nikogar, ki bi že zdaj takole stal vešči iz oči v oči.

Vešča se je bližala. Zdaj! — Pa je spet ni bilo. Tedajci se je zaslišalo rahlo brnenje in brenčanje.

„Če zaprem oči, me vešča ne bo mogla speljati v močvirje in ostal bom pri življenju! Ja, zamižati moram!"

„Hej, Luka, kaj še nisi v postelji?" Bil je sosedov hlapec Jan, ki je potiskal ob sebi kolo. Kadar je upočasnil korak, je lučka na kolesu zbledela, ko pa je kolo spet močneje potisnil, je vnovič živo zažarela. In tisto, kar je brenčalo in brnelo, je bil samo dinamo.

Že je bil Jan mimo.

Ampak, če bi bil zaresna vešča, bi ji Luka Kimel že pokazal. Par čarovniških besed, magična kretnja in — konec!

Potlej je tekel vso pot do mlekarne in nazaj, zakaj doma je imel še pomembne opravke. Vse je moral še natanko pretuhtati, namreč to, kaj in kako bo z njim čez trideset let. Takrat bo živel v velikem mestu v rdeči čarovniški hiši. Na vratih pa bo pisalo: LUKA KIMEL, ČAROVNIŠKI MOJSTER, ali pa še bolje: LUKA KIMEL, ČAROVNIŠKI NADMOJSTER IN POGLAVAR.

Toda najbrž bo najbolje, da bo pisalo samo „čarovniški nadmojster". „Poglavar", to nekako ne bi sodilo zraven. Ker če se mu bo zahotelo postati poglavar, bo moral v stepi postaviti svoj vojaški šotor. In ostati tam za zmerom. Pa jahati, razbirati tainstvene sledi, loviti bizone . . . no, res ni natanko vedel, ali bo čarovnik ali indijanski poglavar. Oboje je lepo. In Luka Kimel je zmerom imel velike, junaške sanje, kadar je ponoči ležal v postelji, zamotan v toplo odejo, in je v sosednji sobi varno tiktakala ura.

Stare škatle

Kakšna svaja na dvorišču,
pravzaprav tam na smetišču!
Troje škatel, praznih škatel,
starih škatel, grdih škatel
se prereka, da sam škratelj
bi lahko bil slabe volje.

„Takšna škatla za patrone je najboljše!
Ni je boljše
kot je taka za bonbone!
Figo! Jaz za makarone
sem najboljša! Ni je boljše
za patrone! Za bonbone! . . ."

Vrabca je zagrabil smeh,
da je rekel dobre volje:
„Škatle, saj ste vse najboljše,
toda zdaj ste vse v smeteh!"

Počaščena trobentica

Ko se je pomlad poslovila, je bujna cvetna kraljica sklicala vse pomladne cvetice v park. Prišle so rumene trobentice, beli zvončki, nežne vijolice, pisani tulipani, dišeče narcise, skromne spominčice in vsi drugi očarljivi otroci sončne pomladi, celo zimski teloh ni manjkal, čeprav se je držal ob strani.

Tedaj je kraljica dala znamenje, naj se sestanek začne, in vse cvetice so utihnile. Kraljica je vstala in rekla: „Preden se poslovimo, bi rada vsaki od vas dala ime, da se bomo lahko klicale in razpoznavale!"

Cvetice so se postavile v vrsto po starosti — najstarejša na čelo vrste — in kraljica je rekla: „Že res, da se lahko tudi katera belinka med vami poteguje za prvenstvo, toda predlagam, da ga prisodimo rumenki. Prav! Bodi torej naša buditeljica. Podarim ti trobento, da boš oznanjala naš prihod s fanfarami, zato pa se tudi imenuj trobentica."

Trobentica je bila zelo počaščena in srečna. Nikoli poslej ni zamudila zatrobiti prvega pozdrava pomladi. Pa tudi druge cvetice so bile zadovoljne z lepimi imeni, ki so jih dobile. Ko jim je uspavanko zapelo toplo poletje, so smuknile v zemljo in trdno zaspale do naslednje pomladi.

Jezernik

V Bohinjskem jezeru je v davnih dneh živel povodni mož, ki je bil urnih rok, da mu nobena riba ni ušla; vsako je ulovil, na katero se je bil namahnil, ulovek pa je odnašal v svoj podvodni grad, kjer se je samogoltnik samši tiščal glad.

Tisti čas je v Ukancu pod Pršivcem v nizki bajti bival ribič, ki je bil ubožec, ker drugega ni imel ko vršo, katero je vsak dan od vida do vida namakal v jezerski vodi. Pa so minili dnevi, ko ni ujel nobene ribe, ker mu je jezernik vselej vse pregnal izpred vrše. Brž ko je povodni mož zagledal na jezerskem bregu ribiča, se je tako dolgo premetaval in po vodi kobacljal, dokler ni vseh rib odgnal. Da bi ne umrl od gladu, je ribič lovil tudi ponoči. A glejte, tudi ponoči ni nobena riba zašla v njegovo vršo, ker je povodni mož v spanju tako drnjohal, da je njegova sapa vzvalovila gladino jezera in da nobena riba ni zašla v ribičev sak.

„Da bi te vrag!" je neke noči opolnoči zakričal ribič. „Le počakaj, povodni mož! Če mi boš ribe izpred vrše podil, bom tudi jaz storil, da ne boš nobene ulovil!"

„Ojoj, ubogo revše, koliko pa te je v hlačah dopetačah, da mi groziš!" se je povodni mož posmehljivo oglasil iz jezera.

A ko se je zdanilo, je ribič pohitel domov in se vrnil na jezerski breg s težko kopačo ter pričel kopati jarek.

Radovedni jezernik ga je nekaj časa opazoval, nato pa je zamomljal: „Kaj pa delaš?"

„Jarek bom izkopal!" je odvrnil ribič. „Globok jarek, da bo po njem odtekla jezerska voda in z njo ribe, ti pa boš na suhem žaloval in gladoval."

„Ojej, samo tega nikar!" se je ustrašil povodni mož. „Brez vode mi ni bitka ne žitka! Če mi vodo izpustiš, me ugonobiš! Pusti mi jezernico, pa ti bom dal takšno vršo, da bo zmeraj polna rib!"

Rečeno — storjeno! Po vodi je priplavala pred začudenega ribiča čudežna vrša povodnega moža.

Zdajci je ribič zadegal kopačo v jezero, kjer mogoče še dandanašnji na jezerskem dnu rjavi, nato pa je potegnil vršo iz jezernice. In glej, bila je polna najlepših jezerk, da je bilo postrvje pečenke zadosti za ribiča in za vse Bohinjce.

Ko pa je ribič umrl, je izginila tudi čudežna vrša povodnega moža. Poslej tudi Bohinjci jezerci nimajo nikoli več postrvje pečenke odveč.

Lojze Zupanc

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

nekaj prijateljev, ki mi bodo pomagali, da se bom spreobrnil v civilista."

„Ha, zveze! Jaz jih nisem imel nikoli. To je umetnost, kako priti na lažji način do večjega kosa mesa ali kruha."

„Tako nekako."

„Toda stotnik, kako boste sedaj, ko ste se naučili večidel ukazovati?"

„Motite se. V nemški vojski se je vsakdo najprej naučil ubogati. To pa tudi v civilu ne bo odveč."

Menila sta se, dokler ni nad Mrzlim vrhom zablestel mesec. Starec je rekel:

„Sedaj morava na pot. Spravil vas bom čez mejo in vam vrnil dobro za dobro. Nikoli si ne bi odpustil, če bi vas našel pod stenami mrtvega."

Kniecke se je zazrl v njegove čiste oči, in vedel je, da mu lahko zaupa. Starec je vzel z mize krajec kruha in kos trdega sira ter mu dal to za popotnico, ker drugega ni imel.

Po nevidnih stečinah divjadi sta onkraj slemena zavila v skalovje Rdečega roba. Starec je poznal sistem polic, po katerih se je dalo plezati tudi ponoči. Bila sta že sredi ostenja, ko je na sedlu švignila v zrak raketa in spomnila stotnika na boj na Rdečem robu. Starec je obstal. Nad njima se je grmadilo črno skalovje z gubastimi izboklinami.

„Tu na vrhu, streljaj nad nama, leži vaš poročnik."

Kniecke je snel kapo in dejal:

„Naj mu bo lahka zemlja!" Mislil pa si je, kako lep je bil boj in kako nora smrt. Pravzaprav ga ni takrat nihče silil, naj prav on pleza za hrbet. Če bi bil poslal Wertherja, ga kasneje ne bi bila raznesla mina. Konec koncev najde slej ko prej vsak to, kar išče.

Še preden se je zazorilo jutro, sta se rešila skalovja. Pred njima je bledel Bogatin kot hrbet pasoče se živali.

„Zdaj ste zunaj nevarnosti, gospod stotnik. Kljub temu bodite previdni."

Knieckeju so se oči hvaležno zasvetile. Krepko je stisnil starčevo roko.

„Ničesar nimam, kar bi vam dal v zahvalo."

„To sem vam dolgoval."

„Upam, da ne bomo večno sovražniki. Prišel vas bom obiskat . . ."

„Vedno vas bom vesel, kadar boste prišli."

Starec pa je izginil kakor duh v ostenju Rdečega roba, stotnik pa se je vzpel v strmino. Po nekaj urah je z grebena zagledal pokluške gozdove in za njimi hrbet Karavank.

Mejo na Karavankah je prekoračil ponoči, brez nezgode. Z gorskega sedla se je ozrl na gorato zemljo in zamrmral vase:

„Vse mine . . ."

„VSE MINE . . ."

6

Koliko osebnosti je lahko v enem samem človeku, se je general zavedel takrat, ko so ga zavezniške sile izročile ljudski oblasti slovenskega naroda. V ujetništvu pa je spoznal tudi, kako slabo pozna človek sam sebe. O tem se je prepričal na lastni koži.

Znova se je znašel v mestu, iz katerega je pred kratkim vodil svojo zadnjo bitko, ki jo je dobil in hkrati izgubil. To je bil kraj, kjer sta se začela uresničevati njegov vzpon in padec. Tu se je začel razkroj njegove osebnosti in iskanje nekega novega smisla obstoja.

Z razpadom rajha se je začel razkrajati tudi tisti del njegovega jaza, ki mu je dajal peruti, da sta njegova oholost in samozavest osvajalca zrastli do neslutenih moči in se nato podrla v globine, iz katerih ni poti.

Za njim so se zaloputnila težka, železna vrata celice in pred njim je zazijalo zamreženo okno s koščki sivega neba, v katerega se je zgostil njegov zunanji svet. Zdaj je bil prvič sam, osamljen. Počutil se je kot obupanec na robu stene, ko ne more nazaj in si ne upa naprej, ker se mu na vsakem koraku reži prepad. Spomnil se je majorja Wolfa. Njega gotovo ni strl poraz, ker ga je našel pripravljenega. On, general, pa se je soočil z ostrino resnice še v zadnjih trenutkih, prepojen z lažnivimi nadami.

Znašel se je v zaporih, kjer so včasih zapirali sovražnike rajha po njegovem nalogu in jim sodili, kot jim je velel glas iz njegovega telefona. Zdaj se je srečal s tistimi, ki jih je poznal iz Wolfovih kartotek in njegovih pripovedovanj, s „podljudmi", kot si jih je predstavljal prva leta okupacije. Bil je v njihovih rokah, zastražen in nadzorovan na vsakem koraku. Od njih je bilo odvisno, kako bo preživel, kar mu je bilo namenjeno.

Sklenil je, da jim na zasliševanjih ne bo delal nobenih težav. Povedal bo vse, kar lahko pove človek s slabim spominom, ki hoče neke reči siloma pozabiti in si v prid ravnovesja lastne vesti dan za dnem govori, da tega nikoli ni bilo, da so to počenjali drugi, da je nekaj slišal o tem in da je delal samo po poveljih.

V dolgih nočeh brez spanja je samo razmišljal. Razživel se je njegov drugi jaz. Tisti tihi, skromni jaz, ki ga je dolgo vrsto let tlačil vase, da je postal tako majhen, da ga skoraj ni bilo. To je bil tisti jaz, ki je želel včasih prisluhniti Wolfu, mu dati prav, tisti, ki je poslušal ženo, ki si je želela dom brez njegovega vojaškega in političnega vzpona, jaz, ki ga je želel otrok, katerega je bilo strah krvi ter se mu je upirala maškarada politike in uniforme.

Pod zamreženim oknom je ob slabi svetlobi stala miza. Na njej so ležali svinčnik in šop papirja. To so mu dali, da bi pisal o sebi in odgovarjal na vprašanja.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

RICHARD HARDWICK

Sosedje opazujejo

Jeanette je odgrnila zaveso in pokukala na ulico. To je počela vsakih pet minut že od zajtrka.

„Lou, tam se res nekaj dogaja!" je odločno izjavila in se zazrla v moža. „Pridi, boš videl. Zjutraj nisem opazila Betty, on pa natovarja na kamion vso opravo za dva."

Lou se je nerad odvrnil od televizorja. Srknil je pivo in vstal z divana:

„Zakaj si spustila zaveso sredi belega dne?"

„Da naju ne bi videl, kako ga opazujeva. Poglej!"

„Pa kaj naj bi bilo čudnega v tem, če nekdo nalaga svoje stvari?" je vzdihnil Lou. „Selijo se!"

„Toda, si sploh videl Betty? Nisi! Od včeraj se ni pojavila. Ne, od predvčerajšnjim! Ne bi želela delati prezgodnjih zaključkov toda..."

„Kaj — toda..."

„Oba veva, kako je bil grob do nje. Razbojnik! Revica Betty je bila pa tako krhka..."

„Zakaj jo omenjaš v preteklem času? Babje čenče!"

„Lou, pojdi k njemu in povej mu, kako bi rada, da pred odhodom prideta še k nama na kavico!

„Poslušaj, Jeanette..."

„Prav! Če ti nočeš, bom pa jaz!

„Prav, prav... bom šel jaz."

Bal se je načina, kako bi to storila ona. Tom Regan ji ni bil nikoli pri srcu. Ogrnil si je suknjič in odšel na cesto. Precej sveže je bilo zunaj, nizki oblaki so napovedovali dež.

Tom je prišel iz hiše s kartonsko škatlo v rokah. Z nasmehom je pričakal Loua.

„Zdravo, stari! Ravno sem hotel skočiti pote, da bi skupaj pospravila tistih nekaj steklenic piva, ki so še ostale..."

„Seveda... Jeanette vabi tebe in Betty na kavo, preden bosta odšla."

„Betty je že predvčerajšnjim odpotovala." Regan ga je presenečeno pogledal, ko je videl, da Lou tega ne ve. „Mislil sem, da se je oglasila pri Jeanetti. Veš, odšla je, da bi pripravila novo hišo za vselitev. Če sovražim kaj na tem svetu, so to selitve. Stopiva na kozarček!"

Lou je šel za Reganom v hišo. Premišljeval je, kako sta si pravzaprav podobna. Oba sta se selila iz mesta v mesto na lovu za boljšim delom.

„Čutim v kosteh," je rekla Jeanette, ko je slišala moževo poročilo, „da nekaj ni prav. Samo poglej tisti velik zaboj na tovornjaku. Slutim, da je v njem Betty."

„Nekaj kolesc ti manjka!" se je obregnil Lou.

„Kolikor mi je znano, tega zaboja prej niso imeli v hiši. Prav gotovo ga je Tom naročil, ko se je nakanil izpeljati svoj načrt!"

„Kakšen načrt, za hudiča!"

„Betty ne bi kar tako odšla. Vsaj po telefonu bi se oglasila. Zadnje dni sta se kregala kot pes in mačka. Grozil ji je! Betty mi je o tem pripovedovala. Surovež, kot je Tom Regan, bi zlahka ubil krhko ženico..."

„Ti si ponorela!" je bil presenečen Lou. „Sosed pravi, da je odšla naprej. Pripraviti mora novo hišo za vselitev!"

„To ON pravi! Če v tednu dni ne bom izvedela, da je Betty živa, bom Toma prijavila policiji. Bila je moja prijateljica in spodobi se, da zanjo nekaj storim."

Tri dni kasneje je Jeanette prišla v Louovo pisarno. Prvič se je zgodilo, da ga je poiskala v službi.

„Dokaz imam," je rekla trmasto. „Pa mi nisi verjel, kaj?"

„O čem, za vraga, pa pripoveduješ?"

„Pojdiva! Nekaj ti bom pokazala."

Prisilila ga je, da je prekinil delo in se odpeljal z njenim avtomobilom. Odpeljala ga je v okolico mesta, do travnika, na katerem so prodajali stare avtomobile.

„Poglej ta avto!" Jeanette je s prstom pokazala na rdeči buick. „Je to Reganov avtomobil?"

„Lahko bi bil... na milijone je takih."

„Kaj ne prepoznaš te praske na vratih?"

„Pa res! In kaj potem?"

„Kako — kaj? Kaj ni rekel Tom, da se je Betty odpeljala z avtom? Sam si mi to povedal. Vprašaj prodajalca, čigav je ta avtomobil!"

Avtomobil je bil res Reganov. Jeanette je triumfirala:

„Ubil je ubogo Betty! Njeno truplo je stlačil v tisti zaboj in se mirno odpeljal. Verjetno jo je med potjo kam zakopal in nihče ne bo odkril, da jo je umoril, če ne bi bilo mene!"

„Avto, ki sva ga našla, še ničesar ne dokazuje!"

„Prav? Kako pa to razlagaš ti — Einstein?"

„Ne vem. Če bova Toma obtožila, lahko zaideva v velike neprijetnosti."

„Zdi se mi, da je tebi popolnoma vseeno, če je Tom ubil Betty, ali ne!" se je srdila Jeanette.

„Da..."

„Pa ni tako! Preselil se je v Chicago, če že hočeš vedeti!"

„Si prepričana?"

„Pozanimala sem se. Odšla bom na policijo. Ta pošast mora plačati za svoj zločin!"

„Počakaj malo! Mogoče se bo našla kakšna običajna razlaga."

„Prav," je vzdihnila Jeanette nestrpno. „Toda, če se Betty ne bo oglasila do ponedeljka, bom šla na policijo!"

Zgodilo se je v nedeljo popoldne. Lou je gledal televizijo, Jeanette je sestavljala sporočilo policiji. Pozvonilo je. Na pragu je stala Betty: živa in zdrava.

„Živijo, Jeanette!"

„Ti?" je bila presenečena.

„Imaš delo? Lahko vstopim za hip?"

„Kako? Torej..."

Betty se je smehljala:

„Zdravo, Lou! Prav gotovo sta se spraševala, kaj se je zgodilo med Tomom in menoj. Zagotovo vem, da Tom o tem ni govoril. Strašansko je ponosen. Skregala sva se in zapustila sem ga. Dobil je delo v Los Angelesu, pa ga ni sprejel. Gotovo nista opazila na njem nobene spremembe, ko sta ga zadnjič videla, kajne?"

„Hm... prav imaš."

„Takšen je. Samo smehlja se, a znotraj ga grize. Pozneje sem slišala, da je prodal avtomobil in se preselil k bratu v Chicago. Žal mi ga je bilo. Telefonirala sem mu. Ni več vzdržal in rotil me je, naj se vrnem."

Ženi sta se pogovarjali naprej in pogosto prekinjali druga drugo.

Lou je srkal pivo in buljil v zaslon. Z mislimi je bil daleč. Razmišljal je o tem, kar se je pred kratkim zgodilo, o Jeanettinih besedah.

Čudno, bilo je verjetno, da bi se vse odvijalo prav tako, kot je ona predvidevala in Tom bi, če bi storil zločin, ušel brez kazni, če ne bi bilo radovedne sosede. V vsem dogajanju je Lou lahko videl napake, ki se jim je moral izogniti, da bi dosegel svoj namen. Prva napaka je bila, če bi pustil avtomobil v mestu...

Ne, sam si prihodnji teden takih napak ne bo dovolil!

DOMISLICE

- **Pojedina je jesti na račun drugega.**
- **Resnica človeka stre, laž ga pokonča.**
- **Za mnoge je poučno to, kar je zastrašujoče.**
- **V pustinji je najčešče vse fatamorgana, razen levov.**
- **Brez denarja je čast samo bolezen.**
- **Prijatelji nas često tolažijo v položajih, v katerih se ne bi znašli, če ne bi imeli prijateljev.**
- **Mnogi ljudje ne znajo prenehati izzivati prepira v svojem domu — in to vse dokler prepirov toliko ne razplamtijo, da jih več ne morejo pogasiti.**
- **Nič ni bolj pohujšljivega od ljubezni in nič bolj človeškega od sovraštva.**

Anekdote

V borbi zoper poligamijo so se pojavili v Teheranu veliki plakati naslednje vsebine:

„Preden zamenjaš ženo ali si preskrbiš še drugo ženo, premisli, kaj to pomeni! Spomni se, da pomeni nova žena novo taščo; dve novi ženi pomenita dve novi tašči in enega ljubimca; tri žene pomenijo tri tašče in tri ljubimce (dva za ženi, tretji gotovo za eno od tašč); štiri žene... kmalu prispeš do ducata tašč in dveh ducatov ljubčkov. Vse to si naloži na pleča neprevidni zagovornik mnogoženstva!"

●

Bankir Rothschild je bil zelo zaposlen, ko so mu javili, da v sosednji sobi čaka gospod, ki bi rad govoril z njim. Rothschild je odprl vrata in dejal obiskovalcu:

„Izvolite počakati trenutek, medtem pa sedite na stol."

„Kako?" je užaljeno vzkliknil gospod. „Ali ne veste, da sem jaz vojvoda N.?"

„Potem pa sedite na dva stola!" je razumevajoče svetoval bankir.

●

Francoski dramatik Beaumarchais je kot mladenič obiskoval ugledno pariško plemkinjo, vendar samo pozno zvečer ali ponoči. V poznejših letih pa se ni več sramoval svojih čustev in jo je nekoč obiskal povsem nepričakovano že popoldne, ko je imela pri sebi družbo samih aristokratov. Plemkinja pisatelja jezno pogleda in ga oholo vpraša:

„Gospod, kaj pa iščete tukaj?"

„Svojo nočno srajco," posmehljivo odgovori ogorčeni Beaumarchais.

GRAHAM GREENE

Osamljeni srci

Sedela sta na klopi v parku Monceaux. Zgodnje poletje je bilo, dan poln obetanj, s prosojnimi oblaki na nebu, ki jih je nosila sapa. Sonce se je spuščalo proti zahodu.

Za mlade bi bil to lep dan za sestanek. Toda bila sta srednjih let, nista se nagibala k sanjarjenju o večni mladosti, čeprav je on zgledal bolje, kot si je mislil in čeprav je bila ona lepša, kot se je lahko videla v ogledalu. Skromnost in pomirjenost z usodo sta ju storili podobna. Spominjala sta na zakonski par, ki so mu leta skupnega življenja vtisnila enake poteze v obraz. Ne da bi jih opazila, so golobi skakljali okoli njunih nog kot majhne sive žoge. Vsak čas sta pogledovala na uro, nikoli pa eden drugega.

Moški je bil visok in suhljat. Imel je, kot pravimo, čustven obraz, prijeten in celo lep, toda običajen. Imel je dežnik. Kar se tiče nje, bi na njej mimoidoči najprej opazil dolge, lepo oblikovane noge. Po obrazu bi lahko sodil, da je žalostna.

Nikoli ne bi spregovorila niti ene besede, če ne bi nekaj otrok pridrvelo mimo njiju za žogo. Eden od njih je namesto nogometne žoge z nogo zadel sivega goloba.

„Prekleti mali razbojniki!" je moški hitro vstal.

„Uboga ptica," jo je pomilovala ženska.

„Za hip se obrnite," ji je ukazal moški.

Vzdignil je ranjenega goloba s tal in mu spretno zavil vrat.

„Ničesar drugega se ni dalo storiti," se ji je opravičil, ko se je vrnil na klop.

„Sama tega ne bi zmogla."

„Pokončevanje življenj je moški privilegij!"

Prazen prostor, ki je bil med njima na klopi, se je zmanjšal. Pripovedovala sta o tem prvem poletnem dnevu. Občudoval je način, kako je govorila angleško in se opravičeval zaradi svoje slabe francoščine. Pojasnila mu je, da se je šolala v Angliji. Verjetno se je spomnila na goloba, ko ga je vprašala, če je bil v vojni.

„Nisem. Imel sem jih skoraj štirideset, ko je izbruhnila vojna. Vojake sem pa služil v Indiji. Zelo sem vzljubil to deželo. Pravzaprav sem bil tam v vladni misiji. Kasneje sem živel v Washingtonu."

„Vam tam ni bilo všeč?"

„Po pravici povedano — v svoji rodni deželi nisem bil bogvekako srečen. Veste, ljubim starine. Tu sem našel svoj dom. Moj ded je bil britanski konzul v Nici. V Ameriki pa predmeti ne dobijo nikoli tistega starinskega nadiha."

„Ste oženjeni?"

„Sem," je malo okleval, preden ji je odgovoril. Z roko je prijel za dežnik. Ta kretnja mu je vedno vlila samozavest, kadar se je odkrito pogovarjal s tujimi osebami.

„Ne bi vas smela tega vprašati..."

„Ste vi omoženi?"

„Sem."

„Henry Greaves mi je ime."

„Marie Claire Duval se imenujem."

„Kako lepo je danes."

„Shladilo se bo po sončnem zahodu. Imate tu hišo?"

„Ne, apartma."

„Z dvigalom?"

„Na žalost ne. To je stara hiša v sedemnajsti četrti."

„Hiša, v kateri živim jaz, je pa preveč nova. Vrata se odpirajo na fotocelico. Niti dotakniti se mi jih ni treba. Kot na letališču. Hladno je postalo. Morala bova oditi."

„Večkrat prihajate v park?"

„Danes sem prvič."

„Kakšno naključje! Tudi sam sem prišel prvič, čeprav stanujem blizu."

Spogledala sta se, kot da se zavedata skrivnostne usode.

„Ne vem... kaj vas lahko povabim na večerjo? Morda je prepozno?"

„Prosta sem. Pa vaša soproga?"

„Nekam gre. Pa vaš soprog?"

„Vrnil se bo šele ob enajstih."

Predlagal je, da bi šla k Lorrainu, ki je bil le nekaj minut vstran. Strinjala se je.

Jedilni list je bil drobno popisan z najrazličnejšimi jedmi. Komaj sta se odločila, kaj naj naročita.

„Niti v sanjah nisem pomislil..."

„Niti v sanjah nisem pomislila..."

Izgovorila sta oba hkrati, da sta prasnila v smeh.

„Čudno, kako se nekatere stvari pripetijo," je dodal.

„Pripovedujte mi o svojem dedu, ki je bil konzul."

„Ne spominjam se ga."

Na klopi v parku se je razgovor odvijal bolj sproščeno.

„Zakaj je odšel vaš oče v Ameriko?"

„Iz pustolovskih nagibov, verjetno. Morda so mene isti vzroki napotili v Evropo."

„Poročili ste se tukaj?"

„Ne, ženo sem pripeljal iz novega sveta. Uboga Patricia."

„Uboga? Zakaj?"

„Tako rada ima Coca-colo."

„Lahko si jo kupi tudi tukaj."

„Vem... Katero vino si želite?"

„Na vina se pa slabo spoznam."

„Res? Vedno sem bil prepričan, da ste Francozi strokovnjaki za vina."

„Ženske prepuščajo izbiro možem. Imate kaj otrok?"

„Ne. Pa vi?"

„Tudi ne."

„Vam je žal?"

„Mislim, da je lahko človeku vedno žal, kadar kaj zamudi."

„Všeč mi je, da nisem zamudil danes v park."

„Tudi meni."

Molčanje, ki je nastopilo za tem, je bilo prijetno. Dlani sta se jima srečali nad mizo. Nista čutila želje, da bi si zastavljala vprašanja. Zdelo se jima je, kot da se od nekdaj poznata. Videti je bilo, kot da sta zakonski par, ki je previharil ljubosumja in v miru dočakal zrelost. Čas in smrt sta jima ostala edina sovražnika.

Znova sta bila na cesti.

„Vas lahko spremim domov?"

„Ni treba. Daleč stanujem."

„Lahko bi kje tu popila še kavo?" ji je plašno predlagal.

„Bil je prekrasen večer. Tako si pozoren..."

Prepozno je opazila, da ga je nagovorila v francoščini s TI. Upala je, da tega ni opazil.

Nista zamenjala naslovov, niti telefonskih številk. Nobeden se ni upal predlagati tega; srečala sta se dosti prepozno. To, kar v mladosti imenujemo strahopetnost, je v starosti modrost. Vseeno — človek se včasih sramuje tudi modrosti.

Marie Claire je tiho prišla v svoje stanovanje. Odšla je naravnost v svojo sobo. Zaklenila je vrata in sedla na posteljo. Iz sosednje sobe je slišala glas in smeh svojega moža. Vprašala se je, kdo je z njim.

Počasi je snemala nakit in se pripravila za spanje. Prekrila si je glavo z blazino, da ne bi slišala hihitanja iz druge sobe. Dolgo je bdela in premišljevala o srečanju v parku, o večerji pri Lorrainu, o dlaneh, ki sta se srečali nad mizo. Morda bi njeno življenje potekalo popolnoma drugače, če bi že pred petnajstimi leti opazovala v parku moškega, kako usmiljeno in nežno zavija vrat ranjenemu golobu.

ŠPORTNI VESTNIK

Treba bo več pripravljenosti in discipline

Tretekli teden je Slovenski atletski klub imel v prostorih dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu svojo redno letno skupščino. Zbralo se je okoli 30 športnikov, funkcionarjev in pristašev, da preverijo enoletno delovanje športnega društva, ki združuje v klubu nogometno sekcijo in pred enim letom ustanovljeno teniško skupino. Treba je vnaprej povedati, da je bil občni zbor eden izmed najplodovitejših in da je sovpadel s peto obletnico obstoja Slovenskega atletskega kluba. Delovanje in uspeh sta bila iz vseh vidikov kritično ocenjena. V svojem poročilu za preteklo delovno obdobje je stari predsednik Slovenskega atletskega kluba dipl. inž. Franc Koncilija poudaril, da je krivdo za neuspeh — SAK je četrtič zaporedoma zamudil vstop v višji nogometni razred — treba iskati tako pri delovanju odbora, kot pri igralcih samih, pri katerih je bilo opaziti pomanjkanje pripravljenosti in najpoglavitnejše stvari v moštveni igri — discipline. Za obstoj in razcvit kluba pa je poleg navedenih vrlin, kot pravi predsednik, nujno potrebno tudi delovanje na mladinskem področju, sicer primanjkuje zaželjeni naraščaj. Garancijo za uspešno mladinsko delovanje je pred letom sicer dala tovarna Zimmer, ki je širokogrudno podprla mladince z dresi in koparčki, vendar je tedaj manjkal človek idealist, ki bi se z mladino v zadostni meri bavil. Mladina je ostala le na videz, izostal pa je potemtakem tudi uspeh članskega moštva.

Z dosežki na športni plati je skupščino seznanil profesor Anton Malle, ki je trdil, da bi ponoven neuspeh izostal, če koroška nogometna zveza ne bi odtegnila klubu 5 prvenstvenih točk kot kazen. Potemtakem je padla morala in z njo disciplina v moštvu.

V diskusiji so se nato razčistila vprašanja glede maloštevilnih gledalcev, raznih negativnih člankov v koroškem tisku in glede starega in novega trenerja. Skupščina je bila tudi enega mnenja, da se moštvo okrepi. Kot trener in vratar naj bi se pridobil Beno Kraut, nadalje napadalec Zablatnik iz Bilčovsa in Prušnik iz Kotmare vasi.

V volitvenem delu dnevnega reda je bil izvoljen nov odbor. Za predsednika sta kandidirila inž. Blaž Singer in Joško Wrolich. Za predsednika je bil z veliko prednostjo izvoljen inž. Singer, ki je v svojem govoru izrazil željo, da bi naj tudi v prihodnje prevladovala ob skupnem delovanju pozitivna kritika in z njo odprta diskusija. Funkcionarji in igralci pa se bodo morali priznati k disciplini. Glede prijateljev, ki jih je menda SAK s strani koroškega tiska izgubil, je Singer menil, da teh Slovenski atletski klub nikdar ni imel. Treba bo na nekvalificirane izpade v tisku ustrezno reagirati, splošni nestrpnosti v večinskem narodu pa stopiti nasproti z dosežki v športnem udejstvovanju.

Sledeči odbor bo za eno delovno obdobje vodil SAK: predsednik: inž. Blaž Singer; podpredsednika: Matevž Wieser in Herman Velik, tajnika: prof. Anton Malle in Miha Zablatnik; blagajnika: Štefan Rigelnik in Milan Blažej. Delovanje na mladinskem področju sta prevzela Joško Wrolich (trener) in Miha Zablatnik (sekcijski vodja).

Lovci pripravili streljanje v tarče in glinaste golobe

Nedavno so se v Pliberku zbrali na tamkajšnjem strelišču člani prve slovenske lovske organizacije na Koroškem „Kluba prijateljev lova", da se pomerijo v streljanju na tarče. Zbralo se je 25 navdušenih lovcev športnikov, ki so se polnokoncentrirano pomerili v petih disciplinah: z malokalibrsko puško so streljali v tarčo z lisico leže, v tarčo z gamsom stoje naslonjeno ob palici, v tarčo z divjo svinjo prosto, v tarčo s srnjakom prislonjeno k drevesu in nato s šibro na glinaste golobe, kar spada med najzanimivejše športne discipline na olimpijskih igrah. Nedvomno lahko štejemo zgoraj omenjena tekmovanja med športno streljanje, saj je tako tu kakor v pravih olimpijskih disciplinah v streljanju potrebno ogromno koncentracije in prisebnosti. Vodstvo kluba se dobro zaveda rekreacijskega pomena v lovu in je iz tega razloga tudi včlanjen v koroško športno organizacijo Slovensko fizkulturno zvezo.

Kakor je znano, je Klub prijateljev lova izdal ob letošnjem 10-letnem jubileju svojega obstoja pestro ilustrirano brošuro z naslovom „10 let prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem". Ob 10-letnem jubileju je izšla tudi vabljiva bronasta značka, ki jo krasi kralj gorskega sveta gams, obdan z dvojezičnim nazivom lovskega kluba. Brošuro in značke lahko dobite v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 28. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magacin — 13.30 Radijski svetovalec — 14.00 Voščila — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 Voščila po telefonu — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 29. 6.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Deželni razgledi — 14.00 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Koncert ob 95-letnici rojstva Roberta Stolza — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Zborovska glasba — 19.00 Nedeljski šport — 19.00 Mali večerni koncert — 20.05 Avstrijska rallye — 22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zvenečo glasbo — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Otroška igrica — 17.10 Kaj radi slišimo . . . — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Melodije za vsaki letnik — 20.05 Glasbena komedija — 21.13 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec za udarcem — 22.10 Šport.

TOREK, 1. 7.: 6.05 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Koroška pesem — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 „Začarana Melodica" — 17.10 Operetni koncert — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Ljudska glasba — 20.05 Zveneča alpska dežela — 21.00 Orkestrski koncert — 22.10 Šport.

SREDA, 2. 7.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Za potrošnike — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Avstrijska zborovska glasba — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 V sredo zvečer — 21.30 „Igra brez usmiljenja". Kriminalka — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 3. 7.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Živa pokrajina — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 „Srečanje v srednjem veku" — 17.10 Operetne melodije Franza von Suppe-ja — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Avstrijske godbe na pihala — 20.05 Koroška pratika — 21.00 Ljudstvo in domovina — 22.10 Šport.

PETEK, 4. 7.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Avstrijska ljudska glasba— 0.001 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Še vedno priljubljeno — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Robert Stolz dirigira — 20.05 Koncert v studiu — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 28. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 29. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 30. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Polka je ukazana — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 1. 7.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 2. 7.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Kako uničujemo zemljo — Problemi varstva okolja.

ČETRTEK, 3. 7.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 4. 7.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Jakob Petelin-Gallus (Ob 425-letnici rojstva).

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 28. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 10.15 Sedem dni na radiu — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Gremo v kino — 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe — 19.40 Z ansamblom Silva Štingla — 20.00 Radijski radar — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 29. 6.: 6.50 Danes za vas — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.20 Voščila — 14.05 Nedeljska reportaža — 14.25 Nedeljsko popoldne — 16.00 Radijska igra „Grimm 62" — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Jugoslovanski umetniki pred mikrofonom — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 30. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Glasbena pravljica — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 10.15 Nekaj za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.05 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansamblom Fantje s treh dolin — 20.00 Če bi globus zaigral — 20.30 Operni koncert — 22.20 Popevke jugoslovanskih narodov — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 1. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Majhni vokalni ansambli — 9.45 Znane melodije — znani orkestri — 19.15 Promenadni koncert — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Po domače — 14.10 Popoldne za mladi svet — 14.40 Na poti s kitaro — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Pri mojstrih klavirja, violine in violončela — 18.05 V torek nasvidenje — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansamblom Atija Sossa — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.43 Zvočne kaskade — 22.20 Nočne pesmi — 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 2. 7.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniški pozdravi — 9.35 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe — 10.15 Urednikov dnevnik — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Pojo naši operni pevci — 14.30 Voščila — 15.45 „Loto vrtiljak" — 16.45 Zvoki in barve orkestra Radia Hannover — 17.30 Trideset let uredništva za simfonično glasbo — 19.40 Z Ljubljanskim jazz ansamblom — 20.00 Ob 20-letnici Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 22.20 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 3. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Iz glasbenih šol — 10.15 Uganite, pa vam zaigramo — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami — 14.10 Naj narodi pojo — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.05 Revija orkestrov in solistov — 19.40 Z ansamblom Jožeta Kampiča — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.40 Lepe melodije — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 4. 7.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.49 Mladina poje o svobodi — 9.05 Z veselo pesmijo za mladi svet — 10.05 Prazniční koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 11.20 Partizanske in borbene pesmi — 11.40 Borci NOB in obramba domovine — 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe jugoslovanskih avtorjev — 14.05 Slovenske narodne pesmi in poskočne viže vam pojo in igrajo — 16.00 „Vrtiljak" — 17.05 Za veselo praznično popoldne — 18.15 Zvočni signali — 18.50 Igra mali ansambel — 19.40 Z zadovoljnimi Kranjci — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

„POLETNO NOČ 1975"

v soboto 12. julija 1975 ob 20. uri pri Brunnerju v Lobniku.

Tudi letos imamo zanimiv in zabaven spored, na katerem bomo obiskovalcem nudili mnogo razvedrila in prijetne družabnosti.

Za ples bodo igrali „Fantje izpod Obirja".

Prisrčno vabljeni!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi člane in prijatelje društva na enodnevni

IZLET
v partizansko bolnico Franjo

v nedeljo 29. junija 1975. Odhod ob 6. uri na avtobusni postaji v Borovljah. Prijave pošljite predsedniku Andreju Wieserju, Borovlje - Ferlach, Hauptplatz 9 ali na posojilnico Borovlje.

Odbor

Iščem gitarista, ker želim osnovati godalni trio. Najljubše bi mi bilo, če bi bil gitarist tudi pevec, vendar to ni pogoj. Pač pa mora obvladati oba deželna jezika. Ponudbe na naslov lista.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 28. 6.: 16.30 Mala hišica — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Indian River — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oddaja Heinz Conradsa — 18.25 Televizijska kuhinja — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.45 Panoptika — 22.10 Mrtve oči Londona — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 29. 6.: 9.00 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah — 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Živalski leksikon — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Glasba v sliki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Gnezdo plemičev — 22.00 Orientacija — Poročila.

PONEDELJEK, 30. 6.: 10.00 Mrtve oči Londona — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.45 Ljudje s farme Shiloh.

TOREK, 1. 7.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kottnig — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Josef Meinrad in njegov svet — 21.05 Turbulentna komedija — 23.00 Poročila.

SREDA, 2. 7.: 17.00 Stric Trick — 17.30 Dr. Doolittle in gorila — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji prosim, halo doktor — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Miš — 21.25 Vojna in mir — 22.10 Poročila.

ČETRTEK, 3. 7.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Srečanje s človekom in živaljo — 20.45 Pogled nazaj — 21.30 Cousine Angelica — 23.15 Poročila.

PETEK, 4. 7.: 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Zgodbe iz zgodovine — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Gornjih deset tisoč — 23.25 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 28. 6.: 16.15 Pesem, poljub in deklica — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Avstrijsko stoletje. „Mayerling" — 20.15 Magic Christian — 21.45 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 29. 6.: 15.00 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah — 19.30 Leticia — Obmejna postojanka ob Amaconki — 20.00 Enciklopedija — 20.15 Ali poznate melodijo? — 21.00 Derrick — 22.00 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 30. 6.: 17.55 Matematika — 18.25 Novo v znanosti — 18.50 Pregled sporeda — 19.30 Alpe — most Evrope — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 1. 7.: 17.45 Iz parlamenta — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 V varstvu divjine — 20.00 Dunajski krožek — 21.05 Čas v sliki in kultura — 21.55 Šport.

SREDA, 2. 7.: 14.00 Teniško prvenstvo — 17.45 Iz parlamenta — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Potovanje v globino časa — 20.00 Energija na račun prihodnosti — 21.00 Novele z divjega zapada — 21.25 Čas v sliki in kultura — 22.15 Šport.

ČETRTEK, 3. 7.: 14.00 Teniško prvenstvo — 17.45 Iz parlamenta — 18.50 Pregled sporeda — 20.00 Poročilo o borbi proti požarom v gozdu — 20.00 Parada — 21.30 Čas v sliki in zgodovina.

PETEK, 4. 7.: 14.00 Teniško prvenstvo — 17.45 Iz parlamenta — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Pustolovščina kot kupčija — 20.00 Midem 75 — 20.45 Novo v kulturi — 21.20 Čas v sliki in kultura — 22.10 Šport.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 28. 6.: 15.00 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah — 17.30 625 — 18.05 Obzornik — 18.25 Janošik — 19.30 Cikcak — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Humoristična oddaja — 20.35 Tuji gosti na slovenski popevki 75 — 21.40 Kajak — 22.20 Dnevnik — 22.35 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah.

NEDELJA, 29. 6.: 8.40 Poročila — 8.45 17 trenutkov pomladi — 9.55 Otroška matineja — 11.00 Ljudje in zemlja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 15.00 Svetovno prvenstvo v kajaku — 17.45 Poročila — 17.50 Reuter poroča — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Djavolje merdevine — 20.45 Karavana: Hrvatsko zagorje — 21.15 Šport — 21.55 Dnevnik.

PONEDELJEK, 30. 6.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.50 Obzornik — 18.00 Medvedek na obisku — 18.30 Od zore do mraka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.05 Obešenec — 21.10 Kulturne diagonale — 21.40 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 1. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.55 Obzornik — 18.05 Na črko, na črko — 18.45 Egipt za časa Tutankamona — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pogovor . . . 30 let OZN — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Thibaultovi — 21.45 Dnevnik.

SREDA, 2. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik — 18.00 Obzornik — 18.10 Vrančeve dogodivščine — 18.40 Mladi za mlade — 19.30 Cikcak — 20.05 Igra kart — 21.55 Gorenje novosti — 22.00 Miniature — 22.15 Dnevnik.

ČETRTEK, 3. 7.: 16.35 Madžarski dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.20 Vzpon človeka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Sedem ljubezni done Juanite — 21.25 Kam in kako na oddih — 21.35 Četrtkovi razgledi: Koroška v NOB — 22.05 Zagrebški bienale — 22.35 Dnevnik.

Obvestilo

V četrtek 3. julija ob 21.35 uri bo v ljubljanski televiziji oddaja

KOROŠKA V BORBI

V oddaji nastopajo še živeči udeleženci NOB iz vrst koroških Slovencev. V tej oddaji hočejo prikazati položaj koroških Slovencev takoj po priključitvi Avstrije k nemškemu rajhu ter velik prispevek in žrtve, ki so jih dali v boju proti fašizmu, kar jim danes daje pravico, da dosledno terjajo izpolnitev avstrijske državne pogodbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.